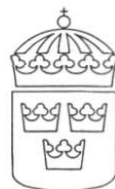

Riksdagens protokoll

1991/92:65

Tisdagen den 18 februari

Kl. 14.00–16.45

Protokoll
1991/92:65

Meddelande om debatt om regeringens ekonomiska politik

Anf. 1 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Jag får anmäla att socialdemokratiska riksdagsgruppen har framställt önskemål om särskild debatt om regeringens ekonomiska politik samt att talmannen beslutat att en sådan debatt skall anordnas torsdagen den 20 februari kl. 15.00. Regeringen företräds av vice statsminister Bengt Westerberg.

Socialdemokratiska riksdagsgruppens skrivelse är fogad som bilaga till detta protokoll.

1 § Utökning av antalet suppleanter i försvarsutskottet

Valberedningen hade enligt ett till kammaren inkommet protokollsutdrag tillstyrkt att antalet suppleanter i försvarsutskottet skulle utökas från 18 till 19.

Kammaren biföll denna framställning.

2 § Val av suppleant i försvarsutskottet

Företogs val av en suppleant i försvarsutskottet.

Kammaren valde i enlighet med valberedningens förslag till

suppleant i försvarsutskottet

Martin Nilsson (s)

3 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 10, 11 och 12 februari.

1

4 § Meddelande om svar på interpellation 1991/92:91

Från statsrådet Bo Lundgren (m) hade inkommit följande skrivelse:

Till riksdagen

Med hänvisning till riksdagsordningen vill jag meddela att interpellation nr 91 av Sten Andersson i Malmö om åtgärder mot narkotikasmuggling ej kan besvaras inom den föreskrivna tiden på grund av arbetsbelastning. Jag har kommit överens med Sten Andersson i Malmö om att besvara interpellationen den 12 mars 1992.

Stockholm den 11 februari 1992

Bo Lundgren

5 § Svar på fråga 1991/92:365 om den baltiska guldreserven

Anf. 2 Utrikesminister MARGARETHA AF UGGLAS (m):

Herr talman! Lars Sundin har frågat finansminister Anne Wibble om Sverige avser att följa Storbritanniens exempel att ersätta de baltiska staterna för deras gulddepositioner. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som skall svara på frågan.

Det är regeringens uppfattning att balterna bör ersättas för de guldreserver som hade deponerats i Sverige. Överläggningar om formerna härför pågår inom regeringskansliet.

Anf. 3 LARS SUNDIN (fp):

Herr talman! Jag ber att få tacka utrikesministern för det synnerligen glädjande beskedet i svaret på min fråga. Det är bra att vi nu äntligen kan kompensera ester och litauer för de guldreserver som deponerades här en gång och som vi utlämnade under samlingsregeringens tid, då Sovjet och Hitler-Tyskland var allierade i Molotov-Ribbentrop-pakten och nästan totalt dominerade vårt närområde. Det är bra att vi nu kan kompensera de baltiska staterna för detta.

Nu pågår överläggningar om formerna härför, säger utrikesministern. Är det fråga om något annat än rent protokollära former, eller bereds frågan i största allmänhet? Vad är det för eventuella komplikationer?

Anf. 4 Utrikesminister MARGARETHA AF UGGLAS (m):

Herr talman! Det är alldeles naturligt att vi bör diskutera denna fråga med de berörda staterna själva och att vi dessutom inom regeringen måste bestämma oss för varifrån vi skall ta resurserna, dvs. medlen för detta. Det är således i dessa två frågor som våra överläggningar kommer att fortsätta.

Anf. 5 LARS SUNDIN (fp):

Herr talman! En av anledningarna till att jag har ställt frågan är att flera av regeringens ledamöter på den tid då de var i opposition sade att denna guldreserv borde ersättas. Jag har emellertid inte hittat något om detta i vare

sig regeringsförklaring eller budgetproposition, och det är därför bra att jag av regeringen via utrikesministern får det här beskedet.

Delar utrikesministern uppfattningen att det här baltguldet ligger vid sidan av den katastrofhjälp och det övriga bistånd som regeringen har utlovat till de baltiska staterna?

Prot. 1991/92:65
18 februari 1992

Svar på frågor

Anf. 6 Utrikesminister MARGARETHA AF UGGLAS (m):

Herr talman! Det skulle naturligtvis ha varit mycket angenämt om det var på det sättet, i all synnerhet som jag är ansvarig i regeringen för de här frågorna, men jag tror nog inte att det är så väl ställt med vår budget. Det är just bl.a. denna fråga vi måste överväga.

Allra bäst, Lars Sundin, hade det ju varit om guldets funnits kvar här i Sverige och vi direkt hade kunnat överlämna det. Då hade vi heller inte haft de budgetproblem som vi nu har. Jag tror att Lars Sundin och jag är ense om att det jag nu redovisar är den riktiga vägen att gå, och det är regeringens principiella inställning.

Anf. 7 LARS SUNDIN (fp):

Herr talman! Hade det varit så enkelt att guldets funnits här och det bara hade varit att lämna över det, hade vi inte behövt stå här, och jag hade aldrig behövt ställa frågan. Min uppfattning är att baltguldets nog borde ligga vid sidan av katastrofhjälp och det övriga biståndet och vara öronmärkt just som en ersättning för det baltguld som vi mycket snabbt lämnade över till Sovjetunionen när dessa baltiska stater en gång ockuperades men ännu inte var annekterade och ännu ej var diplomatiskt erkända av Sverige. Det gick mycket snabbt den gången.

Anf. 8 Utrikesminister MARGARETHA AF UGGLAS (m):

Herr talman! Jag föreslår att Lars Sundin framför denna uppfattning till sin partikollega finansministern.

Anf. 9 LARS SUNDIN (fp):

Herr talman! Det är ju i regeringen så att utrikesministern har hand om den här frågan, och därför talar jag nu med utrikesministern. Men jag delar utrikesministerns uppfattning. Jag är övertygad om att utrikesministerns svar i dag ytterligare kommer att bidra till det goda samförstånd och det goda grannskapsförhållande som råder mellan Sverige och de berörda baltiska staterna.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på fråga 1991/92:387 om Sveriges inställning till Iran

Anf. 10 Utrikesminister MARGARETHA AF UGGLAS (m):

Herr talman! Ingela Mårtensson har med anledning av vice utrikesminister Vaezis Sverigebesök frågat mig om regeringen ändrat sin inställning till Iran.

Inledningsvis vill jag säga att situationen för de mänskliga rättigheterna i Iran i många år varit föremål för Sveriges oro och kritik. Sedan 1984 granskar FN:s kommission för de mänskliga rättigheterna läget i Iran.

Som nybliven medlem av kommissionen gick Sverige i början av år 1989 för första gången in som medförslagsställare på kommissionens Iran-resolution, som gav uttryck för kritik beträffande MR-situationen i landet.

Sverige är fr.o.m. i år inte längre medlem av FN:s kommission för de mänskliga rättigheterna. Den svenska regeringen avser icke desto mindre att aktivt verka för att situationen på de mänskliga rättigheternas område i Iran, såväl som i flera andra länder, även i fortsättningen kommer att uppmärksammas i FN.

Samtidigt har vi på det bilaterala planet kunnat föra en direkt dialog med Iran i syfte att främja respekt för värden och ståndpunkter vi vill slå vakt om, främst då det gäller mänskliga rättigheter.

Ett verksamt inslag i denna dialog med Iran är det besöksutbyte på regeringsnivå som inleddes i december 1988, då den dåvarande iranske vice utrikesministern kom till Stockholm. I oktober året därpå var kabinetssekreteraren i Teheran, och i december 1990 avlade utrikesminister Velayati ett officiellt besök i Sverige. Under dessa bilaterala besök har frågan om mänskliga rättigheter i Iran alltid varit ett centralt samtalsämne under överläggningarna. Vår ståndpunkt i frågan om mänskliga rättigheter är således väl känd för den iranska regeringen. Senast den redovisades var just i samband med vice utrikesminister Vaezis besök i Stockholm i början av denna månad. Han fick då träffa inte bara företrädare för den svenska regeringen, bl.a. ministern för mänskliga rättigheter, utan också representanter för riksdagen inkl. oppositionen.

Förste vice talmannen konstaterade att frågeställaren inte var närvarande i kammaren och förklarade överläggningen avslutad.

7 § Svar på fråga 1991/92:386 om bildandet av naturreservat

Anf. 11 Miljöminister OLOF JOHANSSON (c):

Herr talman! Mona Saint Cyr har frågat statsrådet Görel Thurdin vilken roll äganderätten och markägarens intentioner tillmätts vid bildandet av naturreservat. Arbetet i regeringen är så fördelat att jag skall besvara frågan.

Enligt naturvårdslagen får länsstyrelsen under vissa förutsättningar förklara område som naturreservat och föreskriva de inskränkningar i markägarens rätt att förfoga över fastighet som behövs för att trygga ändamålet med reservatet.

Inriktningen vid länsstyrelsernas arbete med att bilda naturreservat är att samförstånd med markägaren skall eftersträvas. Insatser från positivt inställda och engagerade markägare är över huvud taget av grundläggande betydelse för naturvården. Det kan emellertid inte undvikas att reservatsbeslut ibland måste fattas i strid med markägarens uppfattning.

Svaret på frågan är sammanfattningsvis att markägarens uppfattning tillmätts stor betydelse vid bildandet av naturreservat.

Jag vill i detta sammanhang hänvisa till de av regeringen nyligen beslutade direktiven till utredningen om grundlagsskydd för äganderätten. Där sägs att det är ofrånkomligt att vissa inskränkningar i äganderätten måste få göras. Även andra ingrepp och befogenhetsinskränkningar än expropriation, t.ex. med avseende på naturvård och fysisk planering, måste givetvis också i framtiden vara tillåtna. Kommitten bör enligt direktiven söka utforma en regel som på ett så diskrent och precist sätt som möjligt slår fast vilka inskränkningar som skall vara tillåtna. Utgångspunkten bör vara att skapa garantier för att befogenhetsregleringen inte är mer ingripande än som motiveras av vad som är nödvändigt från allmän utgångspunkt och som är förenligt med den demokratiska rättsstatens principer.

Vad sedan gäller särskilt Föllingsö 3:1, som Mona Saint Cyr tar upp, har riksantikvarieämbetet och naturvårdsverket till regeringen överklagat ett avslag av länsstyrelsen i Östergötlands län i fråga om interimistiskt skydd enligt naturvårdslagen inom ett område av riksintresse för kulturminnesvärden som hotas av den planerade golfbanan.

Regeringen avser att besluta i ärendet så snart det är färdigberett. Som Mona Saint Cyr väl känner till kan jag inte föregripa regeringens prövning genom något uttalande nu.

Anf. 12 MONA SAINT CYR (m):

Herr talman! Jag tackar statsrådet så hjärtligt för svaret. Jag noterar med tillfredsställelse talet om samförstånd med markägaren. Jag vill också säga att jag är medveten om att regeringen är intresserad av ägandets principer och har tillsatt en utredning i detta fall.

Bakgrunden till min fråga är närmast ett pilotfall, och jag har velat exemplifiera med detta när det gäller den principiella inställningen till liknande frågor. Detta fall följs med stort intresse av Golfförbundet, av markägare och jordbrukare samt av kommuner, framför allt små kommuner som är mycket jordbruksberoende och behöver få alternativ när det gäller användningen av jordbruksmarken.

Det är naturligtvis värt att lägga märke till att markägaren i detta fall har varit mycket positiv till samförståndslösningar och har velat ta hänsyn till jordbruket som sådant och markutnyttjandet – ett rationellt nyttjande. Planeringsprocessen har gått helt rätt till. Man har tagit hänsyn till regionala synpunkter i fråga om arbetstillfällen; i en så här liten kommun räknar man arbetstillfällen i ental som betydelsefulla – inte i hundratal och tusental, som här uppe. Man har tagit mycket stor kulturhänsyn och har velat samsas med de värden som finns, både naturmässigt och miljömässigt, i den här trakten. Det är viktigt för att kunna bevara landskapsbilden att man kan få den här lösningen för framtiden.

Det är då fel att behandla markägaren som en bifigur, som i detta fall. Det har inte skett någon direkt kommunikation, utan markägaren har placerats offside, liksom kommunen och golfföreningen. Därför undrar jag om det har blivit ett slags myndighetskamp. Länsstyrelsens förtroendemannastyrelse har beslutat i enlighet med kommunens intressen, golfföreningens intressen och markägarens intressen. Alla här nere är överens, men då kommer olika statliga myndigheter uppifrån och överklagar detta.

Anf. 13 Miljöminister OLOF JOHANSSON (c):

Herr talman! Jag känner till bakgrunden, och jag tycker också att det är ett ärende av stort principiellt intresse. Som jag sade i svaret, kan jag inte föregripa regeringens prövning genom något uttalande nu, men jag inser att det är en kamp mellan lokala intressen och centrala intressen just i detta ärende. Jag kommer med de förutsättningar som lagstiftningen fastlägger att ta ställning till denna konflikt. Det är viktigt att säga att det är ett område av riksintresse för kulturminnesvården, så det är i och för sig rätt att centrala myndigheter bevakar den sidan av saken. Samtidigt finns de lokala intressena, som också skall beaktas.

Anf. 14 MONA SAINT CYR (m):

Herr talman! Jag vill också se detta fall som principiellt, därför att det är många kommuner som är helt beroende av jordbruksnäringen, i likhet med Kinda kommun, där var femte invånare är det. Därför har man sett detta ur många olika infallsvinklar. Man vill absolut inte nonchalera tillvaratagandet av miljö- och kulturintressen – som hör till de rikaste tillgångar vi har – men man kan använda samförstånd, som jag sade. Här har talats om en kulturgolfbana, för att understryka just detta att man kan samsas på det här området. Det kan betyda mycket som ett principiellt pilotprojekt för vårt lands olika kommuner, och det kan vara en viktig signal till markägare, jordbrukare och golfare.

Anf. 15 Miljöminister OLOF JOHANSSON (c):

Herr talman! Jag tror att det är lätt för oss att enas om att den lokala situationen måste tillmätas ett betydande värde, i synnerhet när det gäller sysselsättning. Det är inte möjligt att betrakta många jobb i ett tätbebyggt område på samma sätt som ett begränsat antal arbetstillfällen i en mera glest befolkad del av landet. Det är viktigt att beakta den lokala situationen med bl.a. den utgångspunkten.

I detta fall handlar det om olika principer som kan stå emot varandra, men det är regeringens uppgift att i den typen av överklagandeärenden ta ställning och att bilda den praxis som skall gälla för framtiden. Jag har noterat de synpunkter som Mona Saint Cyr har framfört.

Anf. 16 MONA SAINT CYR (m):

Herr talman! Jag tackar så mycket. Det låter som om vi vore inne på samma linje, och jag hoppas på en positiv lösning till förmån för många andra i samma läge. För markägarens vidkommande är det mycket viktigt att han har rätt att också vara en part i ett sådant här mål, vilket han inte har varit.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 17 Miljöminister OLOF JOHANSSON (c):

Herr talman! Annika Åhnberg har frågat mig vilka åtgärder regeringen avser vidta för att garantera såväl miljöforskningen i Sverige som ett aktivt deltagande i internationell forskning.

Bakgrunden till frågan är att naturvårdsverket fått avslag på begärt extraanslag för deltagande i EG:s miljöforskningsprogram – en följd av ett under-tecknande av EES-avtalet.

Låt mig göra en kort tillbakablick. I den forskningspolitiska propositionen 1989/90:90 föreslogs en höjning av anslaget till den tillämpade miljöforskningen med sammanlagt 36 milj.kr. över en treårsperiod. Riksdagen beslutade i enlighet med förslaget. Det miljöforskningsanslag som naturvårdsverkets forskningsnämnd nu förfogar över uppgår till drygt 152 milj.kr.

I rådande budgetläge är situationen den att snart sagt alla yrkanden om extra utgifter avvisas. De offentliga utgifterna måste minskas, liksom budgetunderskottet. Annika Åhnberg påpekar också att möjligheterna för svenska forskare att ansöka om EG-gemensamma resurser måste förbättras.

Ansvar för informationen om EG:s olika forskningsprogram är i dag fördelat på närmast berörda myndigheter. I samband med EES-avtalets ikraftträdande kommer Sveriges deltagande i EG:s forskningsprogram att öka väsentligt. Från den 1 januari 1993 deltar Sverige på samma villkor som EGländerna i EG:s miljöforskningsprogram. Detta kommer i sin tur att leda till att informationen i Sverige om de olika EG-programmen behöver stärkas ytterligare. Regeringen har förutsett detta ökade behov och kommer att föreslå en lösning under våren.

En utredning har tillsatts för att se över vissa forskningsfrågor inom miljöområdet. I direktiven för utredningens arbete är det särskilt angivet att konsekvenserna av ett fördjupat internationellt forskningssamarbete skall analyseras och att den närmare integrationen med EG inom miljöforskningsområdet bör belysas särskilt. Resultatet av utredningens arbete skall överlämnas till regeringen den 30 juni i år. Redan nu vill jag dock säga att svenska miljöforskare är attraktiva samarbetspartner, och möjligheterna är goda att vi, via EG:s budget, kommer att kunna finansiera forskningsprojekt som vi hittills själva betalt för.

Anf. 18 ANNIKA ÅHNBERG (v):

Herr talman! Jag ber att få tacka för svaret på min fråga. Jag är dock inte helt nöjd med svaret. Miljöministern redovisar att vi i riksdagen ganska nyligen har beslutat att ge mer pengar till miljöforskning, och det är sant. Lika sant är att vi måste göra detta om vi i framtiden skall ha en chans att tackla miljöproblemen. Man skall ha klart för sig att miljöforskning inte är något som sker i laboratorier i slutna rum. Det handlar ofta om ett mycket konkret utvecklingsarbete, t.ex. att restaurera sjöar som har blivit försurade eller som har drabbats av andra typer av miljöproblem.

När man nu helt plötsligt säger att en del av de pengar som vi tidigare har använt för angelägna inhemska forskningsprojekt i stället skall avsättas för gemensamma europeiska projekt, riskerar vi att påbörjad angelägen forsk-

Svar på frågor

ning inte kan fullföljas. Men vi riskerar framför allt att de unga svenska forskare som skall starta med ny angelägen forskning inte får resurser till det. Det tycker jag faktiskt är ett problem.

Miljöministern säger att budgetläget är kärvt och att man inte kan gå med på några utökningar. Det är ju inte riktigt sant. Den massiva riksdagsmajoritet, som vänsterpartiet inte tillhör, som tycker att Sverige skall bli medlem i EG är ju beredd att ta de ekonomiska konsekvenserna av detta på andra områden. Man är beredd att ta de konsekvenser det får för den svenska statsbudgeten att vi måste bidra med resurser till t.ex. EG:s regionala fonder. På det området accepterar vi alltså att det leder till utökade budgetkostnader. Varför gör vi det då inte när det gäller ett sådant oerhört angeläget område som miljöforskningen?

Anf. 19 Miljöminister OLOF JOHANSSON (c):

Herr talman! De besparingsbeting som har föranletts av EG är sådant som läggs ut på varje departement och som skall rymmas inom ramarna där. Så är det också i detta fall, och även när det gäller den regionala utvecklingsfonden. Det betyder alltså att en del av forskningsbudgeten på miljöområdet blir internationell från att tidigare enbart ha varit nationell. Det betyder att det har tillkommit ett tävlingsmoment i den delen. Det betyder att det är konkurrensen och de bra projekten som avgör vilka som kommer att utväljas.

Inom denna internationella ram har vi alltså möjligheten att få mer, men vi kan även få mindre än vad vi hade tidigare. Det är så man skall se detta uttalande.

Sedan vill jag påminna om en annan sak. Det har funnits i bakhuvudet på mig när jag har berett den här frågan under budgetprocessen. Det är att vi har avvecklingen av löntagarfonderna på gång, och jag skall gärna återkomma till detta.

Anf. 20 ANNIKA ÅHNBERG (v):

Herr talman! Jag tycker på intet sätt att den här EG-gemensamma forskningen är oviktig. Oavsett hur man ser på ett svenskt medlemskap i EG är det naturligtvis mycket viktigt, särskilt på miljöområdet, att vi har en gemensam internationell forskning. Men forskningspolitik måste vara långsiktig. Det har vi ju försökt bidra till genom att riksdagen med treårsintervaller beslutar om forskningspolitiken. Myndigheter och verk i landet planerar forskningspolitiken på sina olika områden efter detta. När det då tillkommer någonting nytt, som konsekvenserna av det EES-avtal som vi visserligen ännu inte har, och som vi inte vet när vi får, efter ett mer långsiktigt beslut är det inte rimligt. Man upphäver den här långsiktigheten när man säger att detta skall belasta de medel som man tidigare hade avsatt för andra ändamål, eftersom den tävling och konkurrens som miljöministern talar om i själva verket blir en konkurrens mellan angelägna internationella projekt och angelägna inhemska projekt. Det är mycket olyckligt.

Anf. 21 Miljöminister OLOF JOHANSSON (c):

Herr talman! En del av de nationella projekten kan bli internationella. Det betyder att vi ur den ram som vi förfogar över nationellt kan få en del

verkställt på det internationella planet om det är bra projekt och om vi klarar konkurrensen. Det innebär inte de facto ett minskat resursutrymme, utan det kan avläsas först efter det att perioden är slut. Jag håller med om att det är ett störande moment att en treårsplan påverkas på det här sättet. Om vi hade gått in med ökade resurser nu hade det kunnat bli ett avsevärt tillskott, och jag hade inte haft någonting emot det. Men jag återkommer till det.

När vi avvecklar löntagarfonderna är de prioriterade områdena inom ramen för 11 miljarder kronor miljö, strategisk forskning och medicin. I det sammanhanget kommer det att finnas utrymme.

Anf. 22 ANNIKA ÅHNBERG (v):

Herr talman! Jag hade inte tänkt mig att detta skulle utvecklas till en diskussion om löntagarfonderna. Mitt perspektiv nu är litet snävare och mer kortsiktigt och handlade om de forskare, framför allt de unga nyblivna forskare, doktorander, som nu har ansökt om pengar för de allra närmaste åren och som får avslag och inte får dessa pengar, därför att en del av medlen skall omprioriteras till annan forskning. Diskussionen om löntagarfonderna och hur de medlen skall användas är en del i en mycket större diskussion. Jag tror att vi får återvända till den i något annat sammanhang.

Jag noterar att miljöministern för sin egen del tycker att det hade varit angeläget att kunna anvisa ytterligare medel till miljöforskningen. Det är också min förhoppning att riksdagen i sin behandling av budgeten skall skapa ett ökat utrymme för den angelägna miljöforskningen.

Anf. 23 Miljöminister OLOF JOHANSSON (c):

Herr talman! Detta kan mycket väl bli resultatet, men jag håller med om, att om vi inte klarar konkurrensen innebär det här en störning av de miljöforskningsprogram som är upplagda för treårsperioden.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på fråga 1991/92:369 om vägavgifter

Anf. 24 Kommunikationsminister MATS ODELL (kds):

Herr talman! Carl Fredrik Graf har frågat mig när jag avser att ta ställning i frågan om vägavgifter är ett lämpligt sätt att finansiera nya vägar.

Bakgrunden till frågan är att det i olika omgångar diskuterats att finansiera en utbyggnad av E 6 i södra Halland med avgifter. Vidare anges i budgetpropositionen att vissa investeringar i trafikens infrastruktur kan finansieras med bl.a. vägavgifter.

Enligt nuvarande lagstiftning är det möjligt att avgiftsfinansiera byggande av nya vägar. För avgiftsfinansiering av en ombyggnad av redan befintliga vägar krävs däremot riksdagsbeslut. Ett sådant beslut kan antingen gälla ett visst projekt eller en mer generell lösning.

Eftersom behovet av nödvändiga investeringar i trafikens infrastruktur långt överstiger vad som i dagsläget är möjligt att finansiera med anslagsmedel över statsbudgeten, ser jag vägavgifter för finansiering av enskilda pro-

jekt som en möjlig metod i vissa fall. Det kan gälla extraordinära investeringar som är mycket omfattande och annars aldrig eller först långt senare skulle bli genomförda. Exempel på sådana är Öresundsbron och Svinesundsbron.

Anf. 25 CARL FREDRIK GRAF (m):

Herr talman! Jag får tacka statsrådet för svaret. Det kan emellertid ge utrymme för vissa tolkningar. Jag tar tillfället i akt att ställa några följdfrågor. Skall jag tolka det här svaret så att en eventuell utbyggnad av E 6 i södra Halland till motorväg kräver ett riksdagsbeslut om den skall finansieras med en betalstation?

Anf. 26 Kommunikationsminister MATS ODELL (kds):

Herr talman! Anledningen till att regeringen inte har tagit ställning i frågan om vägavgifter för E 6 i Halland är möjligheten att denna utbyggnad antingen finansieras på annat sätt eller att projektet kommer att ingå i ett större övergripande nät med avgiftsfinansiering. I det senare fallet är det möjligt att använda en annan modell för avgiftsupptagning än vad som är möjligt om projektet skall finansieras isolerat. En annan tänkbar modell är att avgiftsupptagningen sker på längre stråk eller i storstäderna för finansiering av vissa delar av sammanhängande trafiksystem. Men det har vi inte tagit ställning till.

Anf. 27 CARL FREDRIK GRAF (m):

Herr talman! Statsrådet har ju sagt att det här gäller extraordinära investeringar. Frågan kvarstår fortfarande om E 6 i Halland är en sådan extraordinär investering som formellt kräver riksdagsbeslut enligt statsrådets mening.

Anf. 28 Kommunikationsminister MATS ODELL (kds):

Herr talman! Jag kan inte svara på den frågan på rak arm, men enligt min minnesbild låg det i uppdraget som fanns i samband med de här förhandlingarna att E 6 skulle finansieras på det viset. Tillståndsfrågan tror jag är klar. Jag tror inte att det krävs några ytterligare beslut i den frågan.

Men vi har tyckt att det är olämpligt att plötsligt ta ut en avgift på en snutt – det är trots allt vad det är fråga om – när man kommer åkande på en väg. Vi vill se det här i ett något större sammanhang, därför har det inte längre varit aktuellt att fortsätta på den först planerade modellen.

Anf. 29 CARL FREDRIK GRAF (m):

Herr talman! När kommer kommunikationsministern att ge vägverket i uppdrag att utreda detta? När kan vi förvänta oss att den utredningen blir klar?

Anf. 30 Kommunikationsminister MATS ODELL (kds):

Herr talman! Det intressanta är att det var den förra regeringen som gav vägverket det här uppdraget. Det har inte angetts när uppdraget senast skall vara slutredovisat. Däremot har det sagts att vägverket skall lämna en delrapport senast den 1 februari 1992. Det har också skett. Det är bl.a. därför

att vägverkets uppdrag inte är slutredovisat som man inte bör ta ställning i dag till frågan om vilket avgiftssystem man eventuellt skall tillämpa.

Prot. 1991/92:65
18 februari 1992

Anf. 31 CARL FREDRIK GRAF (m):

Herr talman! Sammanfattningsvis tolkar jag det så att det inte kommer att bli aktuellt med en betalstation i södra Halland, utan det kommer i så fall att ske i ett större sammanhang med en liknande lösning på olika håll i landet. Man kommer inte att plocka ut enskilda bitar.

Överläggningen var härmed avslutad.

Svar på frågor

10 § Svar på fråga 1991/92:371 om telekommunikationerna

Anf. 32 Kommunikationsminister MATS ODELL (kds):

Herr talman! Ulla Orring har frågat mig om jag ämnar vidta några särskilda åtgärder för att lindra effekterna av riksdagens beslut att uppskjuta delegeringen av televerkets taxor.

Televerkets beslut att skära ner planerade investeringar under 1992 med 2 000 milj.kr. är dels en följd av konjunkturnedgången och med den en minskad trafikökning i telenätet, dels en följd av att den av verket planerade taxehöjningen per den 1 januari 1992 uppskjutits till följd av riksdagens beslut.

Televerket har nyligen redovisat en utredning av prismålet i enlighet med riksdagens beslut. Innan denna analyserats inom kommunikationsdepartementet är jag inte beredd att närmare kommentera Ulla Orrings fråga. Jag anser det vara av stor vikt att moderniseringen och utbyggnaden av telenätet fortskrider. Det är min förhoppning att frågan om televerkets taxor får en snar och tillfredsställande lösning.

Anf. 33 ULLA ORRING (fp):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Det beslut som socialdemokraterna och Ny Demokrati fattade veckan före jul och som inte medgav att televerket fick höja sina taxor, har naturligtvis lett till den situation som vi nu befinner oss i. Nu drabbas Norrland och glesbygdslänen särskilt av televerkets nedskärningar. Den nya AXE-tekniken kommer inte till stånd, och kommunerna hindras från att hjälpa till att utveckla mindre företag.

Jag tycker att de som fattade beslutet skall känna litet ansvar för hur det hela skall verkställas så småningom.

Jag förstår att statsrådet har svårt att svara direkt på min fråga. De företag som inte kan lokaliseras till Norrland eftersom det saknas AXE-växlar och de människor som blir uppsagda är inte nöjda med att vänta och se. Om vi skall bidra till regional balans, är det mycket viktigt att vi får till stånd den utbyggnad som televerket hade planerat. Det gjorde man utifrån den förutsättning som riksdagen gav televerket våren 1991, nämligen att televerket självt skulle få fastställa sina taxor. Syftet var att Sverige skulle bli rundare. Har statsrådet någon förhoppning om att den utveckling som har planerats med nya AXE-växlar skall komma till stånd?

Anf. 34 Kommunikationsminister MATS ODELL (kds):

Herr talman! Jag har alltid förhoppningen att sunda förnuftet skall segra. Jag hoppas att den socialdemokratiska riksdagsgruppen och Ny Demokratis riksdagsgrupp verkligen skall tränga in i vad deras förslag innebär för glesbygden, som Ulla Orring har tagit upp. Om man skall fullfölja motionens krav innebär det ett pristak på 25 % eller 50 % av nettoprisindex enbart för hushållens telekostnader. Av en utredning som televerket har gjort framgår att detta innebär att man skulle behöva höja totalproduktiviteten med mellan 6 och 10 % per år. Den socialdemokratiska riksdagsgruppen kan själv räkna ut hur många anställda per år som televerket måste fortsätta att avskeda om den politiken skall genomföras. När vi har analyserat detta och det tränger in genom de populistiska lagren i dessa partier till dem som står för realpolitiken, tror jag att man kommer att ändra sig och gå på det beslut som riksdagen fattade förra året.

Anf. 35 ULLA ORRING (fp):

Herr talman! Det är beklagligt att man utan att tänka djupare överger en princip som man nyligen hade fastlagt i riksdagen, nämligen att televerket självt skulle få fastställa sina taxor eller komma med förslag till taxehöjningar.

I min region, region nord, innebär det här en kraftig nedskärning i årets planerade investeringar med 39 %. I pengar motsvarar det 120 miljoner. Det är självklart att man inte kan göra en sådan nedskärning utan att det drabbar människor. Det drabbar dessutom den verksamhet som vi så väl behöver i Norrland. Jag har under många resor i vårt inland tagit del av den verksamhet som har kunnat utvecklas tack vare att vi har haft bra telekommunikationer. Om vidarearbetet försenas, är det att beklaga att socialdemokraterna och Ny Demokrati har bidragit till detta.

Anf. 36 Kommunikationsminister MATS ODELL (kds):

Herr talman! Den föregående riksdagen tog itu med problemet att glesbygden subventionerar storstäderna med, om jag minns rätt, ca 1,3 miljarder per år och att företagen subventionerar hushållen med ungefär 1,6 miljarder per år. Siffrorna är från 1990.

Nu skall vi introducera konkurrens. Vi håller på med ett stort arbete för att avreglera den här marknaden. Vi hoppas att det skall leda till lägre taxor. Det har det gjort i de länder där man har infört ett sådant system. Det sker en effektivisering. Det är då oerhört viktigt att televerket får sätta taxor som står i överensstämmelse med den relevanta kostnadsstrukturen. Först då får vi en riktig investering över landet, och först då får vi de bästa förutsättningarna för en effektiv konkurrens framöver.

Anf. 37 ULLA ORRING (fp):

Herr talman! Jag tackar för dessa ord. Jag tror att alla vi som är bosatta i glesbygdsområdena mycket noga kommer att följa den fortsatta utvecklingen. Televerket är nu ställt mellan två oförenliga riksdagsbeslut. Det ena gäller att verket skall betala in 5 miljarder till staten, och det andra gäller att man inte får höja taxorna. Dessa beslut drabbar i sista hand de människor

som bor i glesbygd. Det är inte förenligt med inriktningen av regeringens politik där man har sagt att hela Sverige skall leva. Jag tror att många kommer att följa denna debatt.

Prot. 1991/92:65
18 februari 1992

Svar på frågor

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på fråga 1991/92:376 om flygplanet "Gul Kalle"

Anf. 38 Kommunikationsminister MATS ODELL (kds):

Herr talman! Bo G Jenevall har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att bringa klarhet i ett ärende rörande ett flygplan som, enligt honom, på sannolika grunder stulits från ett flygmuseum i Israel och därefter försetts med förfälskad identitet och numera flyger i svenskt luftrum under en svensk beteckning.

Om det, som frågeställaren uppgett, rör sig om en stöld i ett annat land är svensk lag endast tillämplig i begränsad utsträckning. Det finns närmare regler om detta i brottsbalken.

En registrering av ett flygplan här i landet på felaktiga grunder kan där emot innebära att ett fel eller t.o.m. ett brott har begåtts. Det ankommer då i första hand på registreringsmyndigheten att undersöka saken och, vid brottsmisstanke, på polis eller åklagare att inleda förundersökning.

Det är inte en uppgift för regeringen eller ett enskilt statsråd att ta några initiativ i sådana frågor.

Anf. 39 BO G JENEVALL (nyd):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret, även om jag finner det ytterst otillfredsställande. Frågan gäller vilka åtgärder statsrådet har avsett att vidta i det här fallet. Det är en fråga som har varit allmänt känd under lång tid. Ärendet har även varit publicerat under lång tid, och det har varit särskilt aktuellt under den senaste tiden. Det är dessutom ytterligt allvarligt, eftersom uppenbarligen en annan stats egendom är inblandad.

Jag är medveten om att detta inte tillhör statsrådets departement, men Israel har ställt frågor till utrikesdepartementet om vad man ämnar göra. Man har begärt svar, och man har även begärt att få detta plan "groundat" för att det inte skall ske något misstag med det.

Det här är alltså svaret, och här finns frågan. Jag förstår att statsrådet inte haft tillfälle att sätta sig in i den, men den har överlämnats till departementet. Här finns allt underlag som vi menar på allt sätt styrker att det är fråga om ett stulet flygplan.

Sedan säger statsrådet också att svensk lag inte är tillämplig, vilket tyvärr är felaktigt. Eftersom det aktuella flygplanet finns i Sverige är svensk lag tillämplig. Jag upprepar min fråga: Vad ämnar statsrådet att vidta för åtgärder? Regeringen styr riket och har framför allt ansvar för förhållandet till annat land.

Anf. 40 Kommunikationsminister MATS ODELL (kds):

Herr talman! Jag vet att detta är en fråga som har engagerat Bo G Jenevall mycket. Jag har därför sett till att vi tagit kontakt med UD för att verkligen gå till botten med detta.

Svenska UD har varit i kontakt med Israels UD i den här frågan ganska nyligen. Man har då från svensk sida framfört, att om Israel anser sig behöva hjälp i saken, får man gärna vända sig till svenska UD på sedvanligt sätt. Det har Israel inte gjort, utan man har tvärtom förklarat att man inte önskar en sådan hjälp.

Jag kan därmed konstatera att det inte finns några ytterliga åtgärder som regeringen kan vidta i den här frågan. Däremot anser jag att Bo G Jenevall och andra som har uppmärksammat frågan skall fortsätta att på de vägar som står oss som medborgare till buds arbeta för att den här frågan löses.

Anf. 41 BO G JENEVALL (nyd):

Herr talman! Det verkar finnas motstridiga uppgifter. I det underlag som vi tidigare har överlämnat till departementet finns det sådana förfrågningar och önskemål från Israel. Det tror jag är klarlagt.

Vidare sorterar inspektionsmyndigheten under statsrådets fögderi. Det borde kunna leda till en utredning, eftersom den utredning som har vidtagits lokalt hos myndigheten i fråga enligt vår uppfattning inte har gjorts på ett tillfredsställande sätt. Det finns bevis för att det nummer som planet flyger under är felaktigt. Ett sådant plan har bevisligen störtat på Island år 1963.

Vi anser att detta är allvarligt och att man måste gå till botten med frågan. När myndigheten själv inte gör någonting, när polisen inte vidtar några åtgärder och när till yttermera visso utrikesdepartementet inte följer upp saken, måste frågan utredas vidare.

Anf. 42 Kommunikationsminister MATS ODELL (kds):

Herr talman Jag ber att få upprepa att UD nyligen har varit i kontakt med israeliska UD och erbjudit hjälp. Israel har då sagt att man för närvarande inte önskar någon sådan hjälp.

Jag konstaterar också att detta möjligen är en fråga som registreringsmyndigheten har att undersöka. Om det finns en brottsmisstanke är det ett fall för polis och åklagare och icke en fråga för regeringen.

Anf. 43 BO G JENEVALL (nyd):

Herr talman! Vi kommer tydligen inte längre i frågan just nu.

Vi skulle uppskatta att få ta del av den senaste korrespondensen med Israel, om det är möjligt, eftersom vi uppenbarligen inte har den.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 44 Kommunikationsminister MATS ODELL (kds):

Herr talman! Olle Schmidt har frågat mig om byggandet av en kombinerad järnvägs- och vägförbindelse över Öresund kommer att fullföljas enligt tidigare beslut.

Bakgrunden till frågan är ett referat av ett uttalande av mark- och planminister Görel Thurdin.

Den 12 juni 1991 godkände riksdagen överenskommelsen mellan de svenska och danska regeringarna beträffande anläggande av en fast förbindelse över Öresund. Överenskommelsen fastställer att förbindelsen skall utföras som en kombinerad järnvägs- och vägförbindelse bestående av en dubbelspårig järnväg och en motorväg med fyra körfält mellan Kastrup och Limhamn. Regeringen har beslutat att utformningen av denna förbindelse skall prövas enligt gällande miljölagstiftning, bl.a. naturresurslagen. Detta medför att brons miljöeffekter skall prövas.

Jag ser i dagens läge inte något skäl varför inte överenskommelsen mellan Danmark och Sverige fullföljs som planerat.

Anf. 45 OLLE SCHMIDT (fp):

Herr talman! Jag ber att få tacka kommunikationsministern för svaret. Jag vill samtidigt beklaga att jag återigen behöver besvära ministern med att fråga hur det går med planarbetet för Öresundsbron, men tyvärr såg jag mig nödsakad att göra detta. Det handlar då om biträdande miljöminister Görel Thurdins uttalanden häromveckan. Jag såg till min glädje att även kommunikationsministern var förvånad över uttalandet.

Det är viktigt att vi i denna församling, i denna kammare, får ett klarläggande i så strategiskt viktiga frågor. Förra veckans uttalande oroade mig. Det får inte vara så att regeringen går och funderar i andra banor än vad riksdagen har beslutat om. Det som biträdande miljöministern sade var något helt nytt, nämligen att man skulle pröva andra alternativ. Den här församlingen har beslutat om byggandet av en kombinerad järnvägs- och vägbro, och det har också godkänts i danska folketinget.

Några ytterligare dröjsmål i hanteringen av brofrågan får nu inte inträffa. Frågan har behandlats och malts tillräckligt länge. Enligt tidsplanen skall detta arbete kunna startas år 1993. Malmö och för övrigt hela Skåne har levt länge nog i väntans tider, och nu måste det bli slut med förseningar och förhållningar.

Jag vill fråga kommunikationsministern om han ändå tror att byggstarten kan ske år 1993, bl.a. med anledning av de senaste dagarnas diskussioner. Jag vill också vara så förmätn att jag frågar kommunikationsministern, som ju träffar sina regeringskolleger ofta: Regeringen är väl helt överens i den här frågan?

Anf. 46 Kommunikationsminister MATS ODELL (kds):

Herr talman! Vi kanske först skall uppehålla oss en liten stund kring avtalet och vad det innehåller. Det kan vara en bra utgångspunkt vid sådana här tillfällen.

Svar på frågor

Faktum är att avtalet av den 23 mars 1991 mellan den svenska regeringen och den danska regeringen inte tillåter någon annan utformning än en kombinerad järnvägs- och vägförbindelse. Förbindelsen utgår, som vi alla vet, från en konstgjord halvö vid Kastrups flygplats och går sedan vidare i en tunnel under farleden Drogden och i en sänktunnel till en konstgjord ö sydväst om Saltholm. Därefter fortsätter den i en lågbro och vidare i en högbro över farlederna och ansluter sedan till Limhamn. Det är avtalsläget.

Regeringen är i den här frågan överens. Vi skall pröva förbindelsen, och jag anser personligen att det är oerhört viktigt att miljöprövningen sker på ett trovärdigt och heltäckande sätt så att det inte kvarstår några frågetecken efteråt. Jag anser också att en start av anläggningsarbetena kan ske under år 1993, enligt de redovisningar som jag har fått.

Anf. 47 OLLE SCHMIDT (fp):

Herr talman! Jag tackar kommunikationsministern för klarläggandet. Det behövdes. Det klargjorde ytterligare regeringens inställning i frågan.

Eftersom kommunikationsministern också berörde detta, vill jag avslutningsvis ställa en fråga om de senaste dagarnas diskussioner angående miljöprövningen och om detta med konsultföretaget VBB Viak AB kan komma att försena och fördröja planeringsarbetet. Öresundsbron är en fråga som rör upp känslor, och motståndet mot byggandet av en bro finns fortfarande där. Från visst håll har man lovat att göra det mesta för att försinka byggandet och kanske också stoppa det hela.

Jag tror att miljöproblemen går att lösa, annars hade jag inte varit en tillskyndare av bron. Men när detta är sagt har jag givetvis ingen annan uppfattning än att miljöprövningen skall göras på ett ytterligt noggrant sätt. Ingen skugga må falla över objektiviteten vad gäller dessa analyser, i synnerhet med tanke på att frågan är så känslig politiskt. Jag vill därför fråga kommunikationsministern: Riskerar dessa senaste dagars diskussion att försena planeringsarbetet?

Anf. 48 Kommunikationsminister MATS ODELL (kds):

Herr talman! Jag anser inte det. Det är oerhört viktigt att det här sker på ett sådant sätt att alla i efterhand kan konstatera att det inte finns några tveksamheter.

Jag vill gärna passa på att säga att uppdraget att ta fram underlaget för miljöprövningen, som skall göras av miljödepartementet – det skall prövas mycket noga, som av en domstol – före halvårsskiftet, har lagts ut på tolv olika konsulter: De skall genomföra sex olika miljöundersökningar med omkring 120 olika delutredningar. Det har lagts ut genom ett sedvanligt anbuds-förfarande. Det är den metod man arbetar efter.

Anf. 49 OLLE SCHMIDT (fp):

Herr talman! Jag tycker att det är bra att detta också sägs i riksdagen med tanke på de senaste dagarnas debatt. Jag tycker att det är viktigt att de här frågorna handläggs på ett så grannliga sätt som möjligt – det får inte vila någon skugga över den fortsatta hanteringen av den här frågan.

Jag skulle vilja fråga kommunikationsministern: Handen på hjärtat – kän-

ner kommunikationsministern att han har full kontroll över det fortsatta arbetet när det gäller byggandet av Öresundsbron?

Prot. 1991/92:65
18 februari 1992

Anf. 50 Kommunikationsminister MATS ODELL (kds):

Herr talman! Arbetet sköts ju av ett konsortium som består av det svenska bolaget och det danska. Vi har representanter i styrelsen.

Jag fick i måndags en genomgång av läget, och jag tycker att planeringen verkar peka på att vi kommer att få en heltäckande och bra miljökonsekvensutredning av bron. Det verkar också som man kunde fullfölja arbetena i enlighet med avtalet.

Anf. 51 OLLE SCHMIDT (fp):

Herr talman! Då ber jag att få tacka kommunikationsministern för svaret. Jag hoppas att jag, i varje fall inte de närmaste månaderna, behöver störa kommunikationsministern med ytterligare frågor i det här ärendet utan kan förlita mig på att det sköts på ett fullgott sätt från kommunikationsministerns sida. Tack!

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Svar på fråga 1991/92:392 om möjlighet att avlasta Arlanda flygplats

Anf. 52 Kommunikationsminister MATS ODELL (kds):

Herr talman! Björn von der Esch har ställt en fråga till mig om vilka åtgärder regeringen avser vidta för att avlasta Arlanda flygplats.

Arlanda flygplats spelar en strategisk roll som nav för inrikesflyget och för utrikestrafiken till och från Sverige. Fortsatta åtgärder planeras, bl.a. en spåranslutning av flygplatsen och en tredje rullbana för att klara såväl kapacitetskrav som miljökrav.

De flygplatser som finns såväl norr som söder om Stockholm utgör var för sig en resurs för flygverksamheten i regionen. Genom Arlanda flygplats kan staten tillgodose nationella flygintressen. Några planer på att av omfördelningsskäl avlasta Arlanda flygplats finns inte. Den avreglering av inrikesflyget som regeringen föreslagit kan emellertid ge upphov till ett ändrat flygmönster.

Anf. 53 BJÖRN VON DER ESCH (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka för svaret. Som kommunikationsministern nog inser har det mycket stor betydelse för kanske inte bara vår region utan över huvud taget där man ser ett alternativ i de lokala eller regionala flygplatserna.

Jag förstår att frågan är litet tidigt väckt, men jag skulle ändå vilja ställa den: I vilket tidsperspektiv ser kommunikationsministern att man litet mer kan konkretisera vilka flygplatser som eventuellt skulle kunna komma i fråga? Det sägs i svaret att avregleringen skulle kunna ge upphov till ett ändrat flygmönster. Det är alltså tydligen mycket avhängigt av när avregleringen

Svar på frågor

ger upphov till ett nytt mönster. Hur ser kommunikationsministern på det tidsperspektivet?

Anf. 54 Kommunikationsminister MATS ODELL (kds):

Herr talman! Först vill jag säga att den 1 juli i år kommer Sverige att vara Europas kanske mest avreglerade marknad för civil luftfart. Vad det kommer att innebära kan vi inte riktigt överblicka, men det blir då möjligt för den som uppfyller bl.a. säkerhetskraven att flyga i pratiken från vilka flygplatser som helst till vilka destinationer som helst inom landet. Det kommer naturligtvis också att bli möjligt att flyga till destinationer utrikes från inrikes flygplatser.

Jag vill gärna säga att det naturligtvis är en tillgång för flyget i Sverige och för regionen i Sörmland att satsningar görs på Skavsta och att den flygplatsen är etablerad och inte kräver nya investeringar – i anläggningar eller banor – eller markexploatering. Med de här gynnsamma förutsättningarna kommer, tror jag, Skavsta att kunna hävda sig väl i konkurrensen när den nya marknaden öppnar sig i Sverige.

Anf. 55 BJÖRN VON DER ESCH (m):

Herr talman! Utan att dra några växlar på det tror jag mig ha en rätt optimistisk syn på de framtida möjligheterna för Stockholm-Skavsta. Jag ber att få tacka.

Anf. 56 Kommunikationsminister MATS ODELL (kds):

Herr talman! Jag skall då gärna förtydliga mig ytterligare något.

Som ett komplement till Arlanda kan Skavsta kanske i framtiden spela en roll för att avlasta Arlanda och en del av den trafik som skall till eller kommer från kanske i första hand södra Storstockholmsregionen. Eftersom Skavsta är dimensionerat för större flygplan och för frakt- och passagerartrafik tror jag faktiskt att det finns goda framtidsmöjligheter. Till det kommer närheten till Oxelösund, med möjligheter till kombinationstransporter av olika slag och till godstransporter via Oxelösunds hamn. Förutsättningarna i det längre, avreglerade perspektivet är alltså goda.

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Svar på fråga 1991/92:340 om folkhögskolornas roll i samhället

Anf. 57 Utbildningsminister PER UNCKEL (m):

Herr talman! Låt mig först be Georg Andersson om ursäkt för att svaret på hans fråga har dröjt på grund av både utrikes och inrikes resor.

Georg Andersson har med anledning av en tidningsuppgift i Värmlands Folkblad frågat mig vilken roll regeringen anser att folkhögskolorna har i samhället.

Jag har såväl i radioprogrammet Klarspråk som i en tidningsartikel redan bemött de missuppfattningar som bl.a. har återgetts i Värmlands Folkblad. Vid båda dessa tillfällen har jag framhållit att åtskillig utomordentligt anslä-

gen utbildning utförs inom folkhögskolan. Jag kan försäkra att hela regeringen är väl medveten om att folkhögskolorna har en viktig uppgift i samhället. Detta gäller såväl utbildningspolitiskt som kulturpolitiskt.

Prot. 1991/92:65
18 februari 1992

Svar på frågor

Anf. 58 GEORG ANDERSSON (s):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Jag ursäktar naturligtvis dröjsmålet. Jag har svårare att ursäkt felstavningen av mitt förnamn i svaret. Det är något genant, tycker jag. Det ger anledning till bakläxa till ministern och departementet. Nog om det.

Jag tycker för övrigt att svaret är något knapphändigt mot bakgrund av den intensiva debatt som har varit på det här området. Det som föranledde att jag ställde frågan var ett mycket skarpt formulerat brev från ett f.d. statsråd i en borgerlig regering, nämligen Bertil Hansson, som uttryckte sin förbittring över neddragningar av folkhögskoleanslaget. Det är därifrån jag har hämtat citatet av utbildningsministerns uttalande, enligt vilket han skulle ha sagt: Det är oegentligt att kalla folkhögskolorna för folkbildning – det är en socialt trevlig verksamhet, men kanske inte så nödvändig när pengarna är knappa.

Mot bakgrund av den debatt som detta har lett till tycker jag att statsrådet nu skulle ha tagit tillfället i akt att ge en något fylligare bild av hur statsrådet ser på folkhögskolans roll i samhället. Min fråga är formulerad så att den ger statsrådet möjlighet att utveckla sin syn på folkhögskolan; folkhögskolorna runt om i landet vill nog väldigt gärna veta om den uttrycks genom det anförda citatet och genom den drastiska nedskärningen av anslaget eller om statsrådet har någon annan värdering av folkhögskolan.

Anf. 59 Utbildningsminister PER UNCKEL (m):

Herr talman! Först till citatet.

Som jag sade i mitt svar har Georg Andersson utnyttjat ett citat som inte är korrekt – det är redan dementerat, så den debatten kan väl anses vara lagd till handlingarna. Men för klarhetens skull vill jag säga att jag har uttalat mig om folkhögskolorna och folkbildningen mot bakgrund av att jag personligen anser att folkhögskolorna är mer än "bara folkbildning", eftersom de därutöver bedriver kompetensgivande utbildning.

Det är snarare så, herr talman, att jag tror att folkhögskolorna i den kommande prövningen inom folkbildningsrådets ram av de anslag som riksdag och regering har anledning att ställa till hela folkbildningens förfogande har anledning att hävda sitt intresse mot denna bakgrund.

När det gäller det socialt trevliga men inte nödvändiga – för att ta den andra delen av citatet – har min utgångspunkt varit det uppenbara faktum att det i sparsamhetstider är nödvändigt att se till vad som är oundgängligen nödvändigt att klara inom en knapp resursram. Jag har då dragit slutsatsen – och jag tror inte att Georg Andersson med handen på hjärtat egentligen kan förneka vad jag nu säger – att det inom de 2,2 miljarder kronor som vi totalt sett satsar på folkbildningen, alltså inkl. bildningsförbundens verksamhet, finns verksamhet som inte är oundgängligen nödvändig i arbetslöshetstider, när vi annars skulle tvingas att spara på våra barns skola, dvs. om vi avstod från den besparing som vi nu diskuterar.

Anf. 60 GEORG ANDERSSON (s):

Herr talman! Folkhögskolorna spelar en mycket viktig roll när det gäller att bekämpa arbetslösheten. Att skära ned beträffande folkhögskolorna är ju också att försvara kampen mot arbetslösheten. Så statsrådets argument är ju inte särskilt bra.

Nu sade statsrådet att folkhögskolorna är mer än folkbildning och att det inom totalramen finns verksamhet som inte är så nödvändig. Besparingen drabbar både folkhögskolorna och folkbildningsorganisationerna. Menar statsrådet att folkbildningsorganisationerna skall bära en större andel än vad man har beräknat, nämligen mer än hälften av besparingen? Det är ju ett gemensamt anslag. Man har räknat med att vardera organisationen skall bära ungefär hälften av besparingen på 300 milj.kr. Menar statsrådet att folkbildningsorganisationerna skall drabbas av ytterligare nedskärningar?

Anf. 61 Utbildningsminister PER UNCKEL (m):

Herr talman! Statsrådet menar i detta hänseende ingenting, eftersom det inte ankommer på vare sig regering eller riksdag att ha meningar om hur folkbildningsrådet internt bedömer att de anslag som ställs till dess förfo-
gande skall fördelas mellan utbildningsanordnarna.

Mitt konstaterande utgår ifrån att det inom ramen på 2,1 miljarder kronor i erbjuden utbildning också finns sådan utbildning som i jämförelse med våra barns skola, den högre utbildningen och forskningen dess värre måste stå tillbaka, för att vi också skall kunna få in utbildningsanslagen inom ramen för en ansvarsfull budget.

Det är ju en sak om man som Georg Anderssons parti på jultomtemaner springer runt, höjer skatter och tror sig kunna klara anslag till allt. Det är en sådan politik som ett oppositionsparti möjligen kan kosta på sig i förvis-
ningen om att förslagen aldrig kan gå igenom i riksdagen. Med verkligheten har det ingenting att skaffa.

Anf. 62 GEORG ANDERSSON (s):

Herr talman! För fem månader sedan befann sig Per Unckel i oppositions-
ställning. Det är möjligt att det är den tiden som han vittnar om just nu.

Åter till problemet. Jag frågar mot bakgrund av ett citat. Statsrådet skulle enligt fleras uppgift ha sagt att folkhögskolorna visserligen bedriver en soci-
alt trevlig verksamhet, men som kanske inte är så nödvändig när penningtill-
gången är knapp. Då säger statsrådet: Det har jag inte sagt, det var inte folk-
högskolorna som jag tänkte på, utan någon annan verksamhet inom ramen
för tvåmiljardersanslaget, alltså folkbildningsförbundets verksamhet. Me-
nar statsrådet att det är folkbildningsorganisationerna som skall bära hela
besparingen på 300 milj.kr., eftersom statsrådet uppenbarligen menar nå-
gonting? Menar statsrådet att folkhögskolornas uppgift är viktigare än folk-
bildningsorganisationernas? Skall statsrådets uttalande tolkas på det sättet?
Besparingen på 300 milj.kr. står ju fast. Detta är ju inte en marginell bespa-
ring, eftersom det rör sig om 15 %. Folkhögskolorna räknar nu med att man
genomsnittligt får dra ned verksamheten med 1 milj.kr. i förhållande till vad
man hade anledning att utgå ifrån.

Anf. 63 Utbildningsminister PER UNCKEL (m):

Herr talman! Svaret står fast, nämligen att varken Georg Andersson i egenskap av riksdagsman eller jag i egenskap av statsråd i dessa våra egenskaper har anledning att kommentera hur folkbildningsrådet till slut bestämmer sig för att prioritera anslaget.

Jag har sagt att det inom ramen 2,1 miljarder kronor i anslag finns utrymme för besparingar av den storleksordning som regeringen har föreslagit utan att detta drabbar arbetslösa, handikappade eller annat som är utomordentligt angeläget. Alternativet till att be folkbildningsorganisationerna att göra denna besparing vore att dra in när det gäller våra barns skola. Detta tycker jag, herr talman, skulle vara ett sämre alternativ än att nu till en del skjuta folkbildnings- och vuxenutbildningsinsatser något framåt i tiden.

Anf. 64 GEORG ANDERSSON (s):

Herr talman! Det handlar ju om dramatiska nedskärningar, och det är mot bakgrund härav som detta mycket upprörda brev har sänts från f.d. statsrådet Bertil Hansson till ett stort antal riksdagsledamöter. Bertil Hansson var ledamot av en borgerlig regering och väl på det klara med nödvändigheten av att spara pengar.

Nu är vi i en extremt svår arbetslöshetssituation. Folkhögskolorna bedriver ett utomordentligt viktigt arbete när det gäller att ta hand om arbetslösa. Vi har stora uppgifter i fråga om att ge invandrare utbildning. Här spelar folkhögskolorna en mycket stor roll, liksom beträffande handikappade. Nu frågar man sig i folkhögskolorna runt om i landet vad det är man skall skära ned på. Man går ut till enskilda folkhögskolor och konstaterar att valet står mellan exempelvis två olika handikapplinjer. Det är i den svåra situationen som statsrådet har försatt folkhögskolorna. Samtidigt som folkhögskolorna tycker att de spelar en viktig roll i samhället får de litet svepande besked om att det finns möjlighet att spara när det är ont om pengar.

Anf. 65 Utbildningsminister PER UNCKEL (m):

Herr talman! Det finns, Georg Andersson, inget annat alternativ än att spara, eftersom den förra regeringen kört ned samhällsekonomin. Det är ju detta som är den bistra bakgrunden. Svaret på alla de brev som Georg Andersson, jag och statsrådet Ask i dag mottar, där det frågas varför detta skulle drabba just oss, blir att den förra regeringen så till den milda grad har misskött ekonomin att det inte finns några andra alternativ än att spara också på mycket angelägna samhällsområden. Då har varje statsråd och varje parti, Georg Andersson, ansvaret att våga ta även de svåra besluten.

Vårt förslag till riksdagen är: Spara inte på våra barns skola eller på den högre utbildningen och forskningen, be i stället folkbildningen och vuxenutbildningen att inom de trots allt betydande ramar som står till deras förfogande uppskjuta en del verksamhet för att med de pengar som är kvar garantera annars arbetslösa och handikappade arbete. Detta, Georg Andersson, är ansvarsfull politik. Att låtsas som att man kan lova allt till alla är oppositionspolitik i ordets allra sämsta bemärkelse.

Prot. 1991/92:65
18 februari 1992

Svar på frågor

Anf. 66 GEORG ANDERSSON (s):

Herr talman! När Per Unckel talade om ett parti som lovar allt till alla var det inte en särskilt bra karaktäristik av socialdemokratin. Socialdemokraterna har minsann under många decennier fört en mycket ansvarsfull ekonomisk politik och visat återhållsamhet i den utsträckning som varit önskvärd och nödvändig. Men nu växer arbetslösheten dramatiskt. Då frågar man på vilket sätt regeringen vill bekämpa denna arbetslöshet. På punkt efter punkt finner man att ni försvårar kampen, bl.a. genom att dra in på anslaget till folkhögskolorna, som tar hand om och ger utbildning åt arbetslösa som inte har någonting att företa sig. Ni angriper studiestödssystemet, vilket ytterligare försvårar för folkhögskolorna att gå in och hjälpa de arbetslösa. Det där är en roll som folkhögskolorna har. Jag trodde att statsrådet skulle ta tillfället i akt att utveckla ett antal synpunkter på vad folkhögskolorna kan göra i samhället.

Anf. 67 Utbildningsminister PER UNCKEL (m):

Herr talman! Det som regeringen gör för att bekämpa arbetslösheten är att våga spara också på angelägna utgifter. Vad Georg Anderssons parti gör är att sticka huvudet i den sand där det socialdemokratiska partiet har haft huvudet under de senaste tio åren. Ni vill fortsätta med skattehöjningspolitiken som i dag har lett landet fram till en negativ ekonomisk tillväxt. Den politiken fortsätter ni med för att kunna spela jultomte gentemot allt och alla i det svenska samhället. Detta, herr talman, är oansvarig politik.

Vår politik innebär att vi tar ansvar för de svåra besluten. Vi begär en besparing på 15 % beträffande folkbildningen och folkhögskolorna. Det är riktigt. Vi är övertygade om att folkbildningens egna organisationer förmår att hantera de 1,9 miljarder kronor som ändå återstår efter besparingen på ett sådant sätt att människor inte blir arbetslösa. Att anta att folkbildningen inte skulle kunna ta på sig detta ansvar är att misstro folkbildningen.

Anf. 68 GEORG ANDERSSON (s):

Herr talman! När det gäller att bedöma möjligheterna att spara 15 % på folkbildningsanslaget till folkhögskolor och folkbildningsorganisationer tycker jag att statsrådet skulle ta sig god tid att lyssna på dessa organisationers företrädare. De är förtvivlade över dagens situation. Många bland de borgerliga väljarna är mycket oroade och arga, bl.a. f.d. statsrådet Bertil Hansson. Den ekonomiska politiken får vi säkert många tillfällen att utveckla våra synpunkter på. När Per Unckel och den borgerliga regeringen agerar jultomte, tar de från de fattiga och ger åt de rika. Det tycker vi inte är någon särskilt bra, särskilt ansvarsfull eller särskilt social politik.

Anf. 69 Utbildningsminister PER UNCKEL (m):

Herr talman! Jag är ledsen och upprörd över att landet under tio års socialdemokratisk styre så till den milda grad misskötte sin ekonomiska politik att detta land just nu går baklänges i ekonomiskt hänseende. Det är denna politik som nu slår rakt in i folkhögskolorna, rakt in i den kommunala vuxenutbildningen och rakt in i den sociala verksamheten, där det inte finns någon

Anf. 70 GEORG ANDERSSON (s):

Herr talman! Vi har nu blivit vana vid att vid varje debatt få veta hur eländig den socialdemokratiska regeringen var och att allt ont som nu drabbar oss beror på den gamla regeringen. Känner inte Per Unckel att den visan börjar låta som när en tom tunna skramlar?

Anf. 71 Utbildningsminister PER UNCKEL (m):

Herr talman! Kan Georg Andersson med handen på hjärtat säga att orsaken till att Sverige just nu tappar i ekonomisk tillväxt beror på någonting annat än det som hände före valet den 16 september 1991?

Anf. 72 GEORG ANDERSSON (s):

Herr talman! Jag kan ge ett antal exempel på att den borgerliga regeringens politik har förvärrat situationen. Vi hade en hearing häromveckan, anordnad av arbetsmarknadsutskottet och bostadsutskottet, med ett antal företrädare för arbetsmarknaden. Det var en värtalig hearing som vittnade om att den politik som regeringen har iscensatt har ökat arbetslösheten. Per Unckel medverkar till att försvåra genom att just pricka in besparingar av exempelvis folkhögskolor och folkbildning.

Anf. 73 Utbildningsminister PER UNCKEL (m):

Herr talman! Hur var det nu? Hände någonting före valet som möjligen förorsakade krisen efter valet?

Anf. 74 GEORG ANDERSSON (s):

Herr talman! Vi har aldrig skyggat för att erkänna de problem som har uppstått. Vi har bearbetat dem och försökt att bemästra dem. Ni förvärrar dem.

Anf. 75 Utbildningsminister PER UNCKEL (m):

Herr talman! Så här kan vi hålla på länge. Ett sätt att bemästra problemen gav svenska folket ett rätt tydligt besked om för så där fem månader sedan.

Överläggningen var härmed avslutad.

15 § Svar på fråga 1991/92:370 om översyn av studiemedelssystemet

Anf. 76 Utbildningsminister PER UNCKEL (m):

Herr talman! Lena Öhrsvik har frågat mig när direktiven för översyn av studiefinansieringssystemet kan föreligga.

Översynen av studiefinansieringssystemet kommer att ske inom ramen för utbildningsdepartementets fortlöpande beredningsarbete. Några särskilda kommittédirektiv kommer därför inte att fastställas.

Jag är angelägen om att översynen ges en mycket bred ansats, utan bind-

Svar på frågor

ningar till nuvarande konstruktioner för studiestöd, men med en koppling till andra strukturella faktorer som påverkar rekrytering och kvalitet i studierna.

Ett första steg avser kartläggning och analys. Det sker utan förutsättningar i enskildheter. Utredningschef Jan Bröms ansvarar för detta första steg.

Det andra steget avser beredning. Under denna kommer de parter som har intressen i saken att inbjudas delta.

Steg ett och två kan komma att gå i varandra. Det kan nämligen visa sig ändamålsenligt att kartläggningen och analysen sker i flera etapper med möjlighet för utomstående att lämna synpunkter mellan etapperna.

Anf. 77 LENA ÖHRSVIK (s):

Herr talman! Jag tackar för svaret. Jag har i och för sig ingenting emot okonventionella grepp, men en viss struktur kräver jag ändå.

Det fanns stora förväntningar på den borgerliga regeringen. Den hade lovat väldigt mycket. I en reservation under vårsessionen framhöll man att det var väldigt bråttom med en översyn. Det skulle minsann vara en förutsättningslös översyn av studiemedelssystemet och hur studier i fortsättningen skall finansieras. Reservationen var underskriven av moderaterna, centern, vänsterpartiet och miljöpartiet. Vi andra sade: Vi kanske skall besinna oss. Det nya systemet har varit i kraft under två år, de första som skall börja återbetala har inte ens hunnit få sina inbetalningskort och CSN har redan fått i uppdrag att göra en utvärdering.

Det fanns emellertid mycket stora förväntningar på den borgerliga regeringen. Och nu har vi fått klart för oss att det inte är något speciellt som skall hända mer än det vanliga fortlöpande uppföljningsarbetet i departementet. Det är väl i och för sig bra. Men det vore bra att få veta vad det är som skall ses över. Vi har fått veta litet grand hur det skall ske. Men det vore inte så dumt med en tidsplan. Jag skulle gärna vilja veta när vi kan räkna med någon typ av regeringsförslag. Och vad är målet med den uppföljning och översyn som nu skall ske? Det har mycket stor betydelse för riksdagens möjlighet att behandla budgetpropositionen och de motioner som föreligger, och det har mycket stor betydelse också för att CSN skall kunna arbeta vidare med sin anslagsframställan. Jag vill alltså veta vad det är som skall ses över, vilket mål man har och om de vuxnas möjligheter till studier på acceptabla ekonomiska villkor kommer att finnas med.

Anf. 78 Utbildningsminister PER UNCKEL (m):

Herr talman! Som Lena Öhrsvik påpekade fanns det en borgerlig reservation i våras med krav på en förutsättningslös översyn. Det är den som just nu pågår. Det ligger i sakens natur att om översynen är förutsättningslös är det möjligen att gå händelserna i förväg att som mottagande statsråd diktera vad slutsatserna skall bli. Översynen är alltså i bokstavlig mening förutsättningslös.

Den tidsplan som jag hoppas att vi skall kunna följa är att den första etappen av kartläggningen och analysen skall vara klar under den kommande våren, att vi under den tid som ligger därefter skall ha möjlighet till en första runda av samtal med dem som utöver utbildningsdepartementets utredare i

saken kan ha intressen samt att en fortsatt kartläggning och analys vidtar därefter med målet att denna fas skall vara avslutad under hösten. Om det sedan leder till att vi kommer att föreslå förändringar inom ramen för nästa års budgetproposition eller om de förslag som utredaren kommer fram till är så omfattande att de utöver de samtal som vi avser att ha med parterna bör remissbehandlas och att propositionen därmed får föreläggas något senare, kan jag av uppenbara skäl på nuvarande stadium inte uttala mig om.

Anf. 79 LENA ÖHRSVIK (s):

Herr talman! Jag tycker nog ändå att jag vill veta litet grand om strukturen på detta arbete, så att jag vet vad det är för mål som regeringen vill uppnå med en översyn. Regeringen måste ändå ha upptäckt att det är en mängd problem, eftersom den vill göra en översyn. Då vore det intressant att få veta vilka problem som prioriteras.

Tidigare fick CSN i uppdrag att utvärdera studiemedelssystemet, och återbetalningsfrågorna skulle prioriteras i detta arbete. Dessutom väntade vi på finvuxutredningens förslag som lades fram i augusti eller i september. Nu har ingenting hänt med detta. Det har alltså inte gått ut på remiss. I utredningens arbete fanns en rad bra förslag som var av mycket stor betydelse för vuxnas möjlighet att finansiera sina studier på acceptabla villkor. Därför är det viktigt att få veta om detta kommer att tas med i denna omgång eller om utredningen kommer att sändas på remiss.

Anf. 80 Utbildningsminister PER UNCKEL (m):

Herr talman! Om jag inte missminner mig helt har jag i en tidigare debatt med Lena Öhrsvik i denna fråga sagt, och det gäller fortfarande, att finvuxutredningen ingår som ett av underlagen i den analys som nu har inletts.

Får jag därtill säga att föreställningen om att det nuvarande systemet fungerar så bra och ännu inte har fungerat så länge att en översyn är välmotiverad med förlov sagt nog inte håller vid en närmare granskning. Åtskilliga är de brev som når mig nästan dagligdags från förtvivlade studenter som funderar på hur studiefinansieringen faktiskt är tänkt att fungera i ett fortläpshetstillstånd. De har räknat ut att återbetalningsreglerna gör att de kommer att bli sittande med studieskulder fram till pensionsåldern, och om de har tillräckligt stora studieskulder från studierna i ungdomsåren kommer de att bli sittande med så stora studieskulder att de måste skrivas av när pensionsåldern väl är uppnådd.

Min utgångspunkt för den översyn som nu är inledd är att systemet i sig skall innehålla incitament för effektiva studier, gärna för längre studier och för fullständiga studier. Ta dessa tre utgångspunkter som en målangivelse, eftersom det är ett uppdrag som utredaren har fått av mig.

Anf. 81 LENA ÖHRSVIK (s):

Herr talman! Jag har inte sagt att det inte är motiverat med en översyn. Jag vände mig mot de former som föreslogs här i riksdagen. CSN hade redan i uppdrag att utvärdera systemet, och vi inväntade finvuxutredningens förslag. Dessa gick på många punkter i varandra. Om man skall samordna för

framtiden måste man nämligen ta hänsyn också till vad som händer i studiemedelssystemet.

Vi var ganska överens om de grundläggande principerna i det nya studiemedelssystemet när det infördes, och det har nu varit i kraft sedan 1989. Visst finns det problemområden, men jag tycker att man måste ha fakta på bordet, och därför har CSN fått i uppdrag att göra en översyn. Jag ansåg att vi hade kunnat invänta de sifferunderlag som CSN skulle komma med. Men de flesta borgerliga partierna var mycket på alerten och menade att detta skulle ske bums och att man inte kunde vänta på CSN:s förslag. Nu har det gått en tid, och jag ser att vi kommer att få vänta ganska länge på ett regeringsförslag, eftersom det inte finns någon ordentlig tidsplan.

Jag tycker att jag inte har fått någon ordentlig information om vad som skall hända med finvuxutredningens förslag annat än att det skall finnas med som ett underlag. Kommer man att prioritera de vuxnas möjligheter till studier?

Anf. 82 Utbildningsminister PER UNCKEL (m):

Herr talman! Lena Öhrsvik kan inte hävda att det är viktigt att systemet hänger samman, samtidigt som hon säger att jag i denna sekund skall ge besked om finvux. Om finvux ingår som ett av underlagen för analysen, måste vi i rimlighetens namn låta Jan Bröms inleda sitt arbete innan vi ger besked i den delen.

Sedan kan jag försäkra Lena Öhrsvik att den här regeringen inte direkt har gjort sig känd för att dra benen efter sig, och ett förslag kommer att laggas fram så fort det är färdigt.

Anf. 83 LENA ÖHRSVIK (s):

Herr talman! Jag skall tacka för det när jag ser det.

Överläggningen var härmed avslutad.

16 § Svar på fråga 1991/92:380 om bilstödet

Anf. 84 Socialminister BENGT WESTERBERG (fp):

Herr talman! Sigge Godin har frågat mig om regeringen vidtagit någon åtgärd för att bättre bringa behandlingen av framställan om bilstöd i överensstämmelse med lagstiftarens intention.

I propositionen om förbättrat bilstöd till handikappade (prop. 1987/88:99) framhölls betydelsen av att riksförsäkringsverket (RFV) genom sin tillsyns-verksamhet noga följer utvecklingen inom bilstödsområdet. Inom RFV pågår för närvarande två större uppföljningsarbeten som rör personkretsen inom bilstödsområdet. I enlighet med ett regeringsuppdrag kommer RFV senast den 1 mars i år att redovisa sina bedömningar angående vilka ekonomiska och andra effekter som skulle uppkomma om den nuvarande 49-årsgränsen när det gäller bilstödet slopades. Vidare genomför verket för närvarande en mer övergripande uppföljningsstudie om bilstödet, som särskilt uppmärksammar försäkringskassornas tillämpning av bilstödsreglerna. RFV

beräknar att rapporten kommer att överlämnas till regeringen under juni månad i år. På grundval av dessa rapporter bör det finnas underlag för att pröva om åtgärder eventuellt behöver vidtas inom området. Jag vill också nämna att socialdepartementet fortlöpande har kontakt med berörda handikapporganisationer i bilstödsfrågan.

Förutsättningen för att bilstöd skall lämnas är bl.a. att den sökande har ett varaktigt funktionshinder. I propositionen om bilstöd anges att med begreppet varaktigt avses att funktionshindret i princip skall vara bestående eller att det i vart fall skall finnas under den tid som fordonet skall användas, dvs. i regel cirka sju år.

Det är inte möjligt för mig att närmare kommentera de båda konkreta exempel som omnämns i frågan. Allmänt vill jag dock säga att det självfallet är viktigt att försäkringskassorna – i varje enskilt fall – gör så realistiska och noggranna prövningar som möjligt. För den som anser att kassans beslut är oriktigt finns ju givetvis också alltid möjligheten att överklaga.

Anf. 85 SIGGE GODIN (fp):

Herr talman! Jag tackar socialministern för svaret.

Frågan om bilstöd för handikappade är en frihetsfråga av mycket stort mått. Med bil kan de handikappade klara sig på egen hand relativt bra ute i samhället, och de kan ta sig till och från arbetet utan att behöva vara hänvisade till färdtjänst eller till andra människor. Bilstödet är dessutom i förhållande till exempelvis färdtjänst ett billigt färdmedel. Därför är det viktigt att man hittar ett flexibelt system, som så långt som möjligt tillfredsställer den som på grund av handikapp är hänvisad till olika stödformer.

Flera gånger får vi påpekanden här i Sveriges riksdag om ärenden som inte verkar handläggas riktigt på det sätt som vi förväntar oss. Det är dels sådana exempel som jag har pekat på i min fråga, dels andra exempel. Jag tror att man kan göra betydande förbättringar i dessa system genom att effektivisera dem och framför allt se till att handikappade får bättre rörelsefrihet så att de kan delta i samhällsaktiviteter och i arbetslivet. Om det nu visar sig vara på det sättet som socialministern säger, att dessa uppföljningar visar på brister när det gäller tolkningen av hur handläggningen skall göras eller om reglerna är sådana att de behöver ändras, är regeringen då beredd att ta tag i detta och ganska snart ändra reglerna eller tillämpningen av reglerna?

Anf. 86 Socialminister BENGT WESTERBERG (fp):

Herr talman! Skälet till att den tidigare regeringen har begärt en översyn och att riks försäkringsverket också gör andra uppföljningsstudier är att man skall få möjlighet att ändra regelsystemet. Och om det visar sig att det finns brister i systemet skall vi självfallet på ett positivt sätt pröva de förslag som kan komma fram.

Jag delar Sigge Godins uppfattning att frågan om bilstödet i hög grad är en frihetsfråga. I opposition har vi tillsammans drivit på för att få igenom denna reform. Och sedan den infördes i oktober 1988 har mer än 12 000 personer fått bilstöd. Det har satsats långt över 1 miljard kronor under dessa år på detta. Och det är klart att bilstödet har en mycket stor betydelse för de

personer som har fått glädje av det. Om vi kan förbättra detta på olika sätt, vilket jag tror är möjligt, skall vi göra det.

Anf. 87 SIGGE GODIN (fp):

Herr talman! Det är bra att socialministern ser positivt på denna fråga. Min erfarenhet från tidigare arbete då jag utredde frågor av detta slag är att dessa människor tidigare har varit hänvisade till färdtjänst trots att det hade varit rimligt med bilstöd. Därför vill jag ställa följande fråga: Är socialministern och regeringen beredd att väga samman följande: Vad kostar färdtjänst i förhållande till en utökning av bilstödet, dvs. om man är litet mer generös vid tolkningen av reglerna och vid besluten? Är det möjligt att väga ihop dessa delar? Förutom att det handlar om en frihetsfråga, vilket vi är överens om, är det också en ekonomisk fråga för samhället. Det blir helt enkelt billigare med bilstöd, och dessa människor mår mycket bättre om de får bilstöd, och framför allt klarar de ett jobb bättre när de kan resa när det passar dem och inte behöver anpassa sig till när färdtjänsten har möjlighet att ställa upp.

Anf. 88 Socialminister BENGT WESTERBERG (fp):

Herr talman! Det är självklart att vi skall sträva efter att välja lösningar som både är bekväma för människor med funktionshinder och är samhälls-ekonomiskt billiga.

I anslutning till de enskilda fall som Sigge Godin väljer som utgångspunkt för att ställa sin fråga vill jag säga att jag naturligtvis inte kan kommentera dessa enskilda fall, och jag har inte heller full inblick i de exakta förhållandena. Men låt mig ändå säga att jag med den lilla kännedom som jag har om fallen är förvånad över de avslag som försäkringskassorna har givit. Och jag vet att NHR har uppmärksammat dessa fall och pekat på att bedömningen är litet konstig. Jag tycker att det är bra om dessa fall överklagas, så att det blir möjligt att pröva dem i högre instans. Jag hoppas för min egen del att det skall kunna utfalla på ett positivt sätt för de berörda.

Anf. 89 SIGGE GODIN (fp):

Herr talman! Det är ofta genom handikapporganisationerna som vi får besked om dessa fall. Också jag kan tycka att de handikappade skall överklaga dessa ärenden, så att de får provas på nytt. Men för handikappade, som har världens alla andra bekymmer, är det inte så lätt alla gånger. Därför måste vi politiker vara mycket noggranna när vi prövar sådana här frågor och se till att reglerna är så bra som möjligt, så att handläggare inte gör fel i onödan.

Jag är mycket glad över att socialministern ser så positivt på denna fråga. Jag ser fram emot en översyn senare i höst och att resultatet av den snabbt kommer på bordet.

Anf. 90 Socialminister BENGT WESTERBERG (fp):

Herr talman! Låt mig bara avslutningsvis säga att det inte behöver handla om att handläggningen är rätt eller fel, utan det är ofta en bedömningsfråga. Hur vi än drar gränserna och hur vi än definierar personkretsen, blir det alltid några gränsfall. Därför tycker jag att det är viktigt att det finns möjlighet

att pröva fallen i flera instanser, så att olika människors omdömen och bedömningar kan få komma in i bilden.

Prot. 1991/92:65
18 februari 1992

Överläggningen var härmed avslutad.

Svar på frågor

17 § Svar på fråga 1991/92:377 om arbetslöshetsersättningen

Anf. 91 Arbetsmarknadsminister BÖRJE HÖRNLUND (c):

Herr talman! Stefan Kihlberg har i sin fråga beskrivit följande förhållande: Enligt gällande regler erhåller en arbetstagare inte någon arbetslöshetsersättning om vederbörande som bisyssla är behjälplig i en makes eller makas företag. Denna regel gäller trots att arbetslösheten är resultatet av friställning från en helt annan arbetsgivare, som saknar varje anknytning till makens eller makans företag.

Stefan Kihlberg har frågat mig vilka åtgärder jag avser vidta för att anpassa den lagstiftning och de regler som reglerar det ovan beskrivna förhållandet, så att de blir rimliga, rättvisa och i enlighet med den nuvarande regeringens rättskänsla.

Inledningsvis vill jag framhålla att det enligt gällande regler är möjligt att utge arbetslöshetsersättning till den som kombinerat en deltidsanställning med ett begränsat engagemang i ett företag.

Reglerna när det gäller denna grupp av arbetslösa är emellertid relativt restriktiva. Motivet för detta har varit att man velat skapa garantier mot att arbetslöshetsersättningen fungerar som en inkomstutfyllnad.

Jag vill emellertid framhålla att regeringen har för avsikt att tillsätta en utredning med uppdrag att utforma en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring. Denna utredning kommer att göra en allsidig översyn av den nuvarande arbetslöshetsförsäkringen. En sådan översyn kommer även att innefatta de nu aktuella reglerna.

Anf. 92 STEFAN KIHMBERG (nyd):

Herr talman! Jag vill framföra ett tack till statsrådet för svaret. Jag skall inte vara elak och säga att det inte var ett svar, för det är ett svar, men jag förstår inte vad som menas med att syftet är att "skapa garantier mot att arbetslöshetsersättningen fungerar som en inkomstutfyllnad".

Anf. 93 Arbetsmarknadsminister BÖRJE HÖRNLUND (c):

Herr talman! Jag ber att få överlämna "Försäkringsbestämmelser", regelbok för arbetslöshetskassor, där det finns ett antal rader om kombination av anställning och företag. Nu kommer ju det här att överses, och om något år får Stefan Kihlberg höra vad denna regering anser i denna fråga, men det här gäller tills vidare.

Anf. 94 STEFAN KIHMBERG (nyd):

Herr talman! Tack för välviljan, men jag har redan denna regelbok, t.o.m. med fler sidor än vad statsrådet tycks ha. Jag har talat med den ansvarige tjänstemannen på AMS för att få klarhet i det fall som ligger bakom min

fråga, eftersom jag ville få tillgång till fakta. Min spontana reaktion när personen i fråga ringde upp mig var: detta kan inte vara sant.

Jag hade först kontakt med handläggaren på tjänstemännens arbetslöshetskassa, som bekräftade att det dess värre var sant. Hon var också den första att verifiera att förhållandet var upprärande. Hon hade ett antal fall att berätta om.

Jag kollade sedan för säkerhets skull upp saken med AMS, som bekräftade förhållandet och skickade över uppgifter. AMS handläggare var däremot inte förvånad, men hon sade i klartext: Skälet till avslaget är att det inte går att kolla om inte arbetstagaren i stället expanderar sin arbetstid i det egna företaget. Det ligger alltså en ren misstro bakom detta, inte alls något sakligt skäl.

Anf. 95 Arbetsmarknadsminister BÖRJE HÖRNLUND (c):

Herr talman! Vår lilla debatt ger väl vid handen att också denna fråga behövs överses i den genomgång som vi gör inför direktiven för en allmän obligatorisk arbetslöshetsförsäkring.

Anf. 96 STEFAN KIHLEBERG (nyd):

Herr talman! Jag är glad över att kunna konstatera att uppenbarligen inte heller statsrådet är nöjd med den nuvarande lagstiftningen. Samtidigt blir jag litet bekymrad – det är nästan ett skämt att vi i Sverige begraver frågor i utredningar. Jag vill därför fråga: Vilket besked skulle statsrådet vilja ge till de många människor, ofta kvinnor, som arbetat inom två helt skilda verksamheter?

Ett aktuellt fall gäller en person som arbetat som sjuksköterska till 80 % och som på helger under några timmar har konterat makens företagsfakturer. När vederbörande blivit arbetslös har hon inte fått en krona i arbetslöshetsersättning. Det faktum att hon varit med i en arbetslöshetskassa under tio år och betalat avgiften till den spelar ingen roll.

Anf. 97 Arbetsmarknadsminister BÖRJE HÖRNLUND (c):

Herr talman! Enskilda fall får ju ett statsråd inte yttra sig om. Däremot anser jag – självklart, vill jag säga – att vi även för den här gruppen måste komma fram till rättvisa regler. Det kan man kanske inte göra utan att genomföra en kort översyn – det finns en mängd olika fall och förhållanden. Jag tror därför inte att det är att gömma frågan i en utredning om man under ett knappt år ser igenom arbetslöshetsförsäkringarna rent allmänt.

Anf. 98 STEFAN KIHLEBERG (nyd):

Herr talman! En kort fråga: Är det ett löfte att detta skall vara utrett inom ett år? Utredningar brukar inte vara så snabba.

Anf. 99 Arbetsmarknadsminister BÖRJE HÖRNLUND (c):

Herr talman! Utredningsmannen kommer att få direktiv härom.
(Stefan Kihlberg: Tack.)

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 100 Statsrådet REIDUNN LAURÉN (-):

Herr talman! Birthe Sörestedt har frågat mig om jag ämnar lägga fram förslag till en skärpning av fastighetsmäklarlagen.

Svaret är ja. Behovet av skärpta regler har under senare år belysts genom flera uppmärksammade fall, där enskilda drabbats hårt av mäklare som inte uppträtt på det sätt som bör kunna krävas av dem. Andelen mäklare som mer systematiskt bedriver en oseriös verksamhet är nog liten, men det är viktigt att det går att ingripa mot sådana mäklare på ett kraftfullt sätt. Det är också angeläget att lagen tydligare än i dag på en rad punkter talar om vad en mäklare får göra inom ramen för sitt förmedlingsuppdrag.

Enligt min mening intar tillsynsfrågorna en central plats i fastighetsmäklarlagen. En aktiv tillsynsverksamhet behövs för att man skall kunna kontrollera att lagen efterlevs. Denna bedömning gjordes också när riksdagen senast behandlade mäklarfrågor (1990/91:LU26). Ett förslag till ändringar i mäklarlagen måste därför som jag ser det innehålla ett förslag om hur tillsynsverksamheten skall förstärkas.

I arbetet med den översyn av mäklarlagen som pågår i justitiedepartementet har just tillsynsfrågorna visat sig vara svårlösta. Vi arbetar emellertid med det, och så snart vi har fått fram en lösning av tillsynsfrågan kommer ett samlat förslag till ändringar i mäklarlagen att presenteras i en departementspromemoria. Jag räknar med att det kan ske under våren. Promemorian skall sedan skickas ut på remiss.

Anf. 101 BIRTHE SÖRESTEDT (s):

Herr talman! Jag vill tacka statsrådet för svaret. Jag hade hoppats att översynen skulle vara avslutad och tillsynsfrågorna lösta. Jag hade hoppats att länsstyrelserna skulle kunna bli de effektiva tillsynsmyndigheter som var tänkt från början. För detta behövs resurser, men också andra snabba åtgärder. Förutom en skärpt lagstiftning och en utökad kontroll behövs en förbättrad utbildning av fastighetsmäklare.

På bostads- och fastighetsmarknaden står ofta stora värden på spel för både köpare och säljare, och det finns, som statsrådet pekade på, åtskilliga exempel på hur människor har kommit i kläm då de har anlitat mäklare. Lagstiftningen har uppenbara brister, och överträdelse av gällande regler har blivit allt vanligare. Det kan gälla vilseledande kalkyler från mäklaren över boendekostnader, fastighetsaffärer med oskäligen vinster och utebliven återbetalning av handpenning, trots att försäljning uteblivit. Det är några exempel på vad som kan förekomma på en marknad som har blivit alltmer svåröverskådlig.

Avsikten med att reglera branschen var att få bort oseriösa mäklare och att garantera kunderna en trygghet. Under senare år har det skett en överetablering av mäklare. En växande marknad och en ökad konkurrens medför att vissa mäklare tar till tvivelaktiga metoder. Mot denna bakgrund måste högre krav ställas på fastighetsmäklarens kompetens. I dag är utbildningen inte enhetlig, och den uppvisar brister. Det är önskvärt att det sker en kom-

Svar på frågor

petenshöjning då det gäller kunskaper inom såväl ekonomi och juridik som teknik och marknadsföring.

Högskolan i Gävle har anammat detta och startat en 40-poängsutbildning, som mycket väl täcker kravet för registrering.

Jag undrar om statsrådet vill lyfta fram utbildningsfrågorna för att få bort de brister i branschen som beror på angivna förhållanden.

Anf. 102 Statsrådet REIDUNN LAURÉN (-):

Herr talman! Självfallet är utbildningsfrågorna viktiga, men de är enligt min mening i första hand en uppgift för organisationerna på marknaden. Det ligger i deras intresse att värna om kvaliteten på fastighetsmäklarna. Det innebär naturligtvis inte att vi skall bortse från de frågorna. Fastighetsmäklarnas utbildning är ju aktuell i samband med spörsmålet om registreringen av fastighetsmäklare, och vi måste se även på detta. Jag vill dock betona att jag tycker att detta nog i första hand är en fråga för organisationerna.

Birthe Sörestedt kom också in på frågan om god mäklarsed i största allmänhet. Det är mycket svårt att lagstifta om god mäklarsed. I en författningstext kan man bara i mera allmänna termer beskriva vad man menar med god mäklarsed. Jag menar att det är en uppgift för organisationerna att i sitt arbete med utarbetande av etiska regler utforma god mäklarsed.

Anf. 103 BIRTHE SÖRESTEDT (s):

Herr talman! För att gå in på kunskaperna vill jag nog hävda att det är ett allmänt samhällsintresse att de som bedriver en mäklarverksamhet har goda kunskaper på olika områden, så att varken enskilda människor eller samhället blir drabbade av felaktigheter. Jag menar att det måste ställas vissa kompetenskrav och att man måste motsvara dessa för att få verka som fastighetsmäklare.

I dag ställs vid registrering av mäklare krav på förkunskaper motsvarande tolv poäng, men det har visat sig att brister i kunskaperna har gjort att vissa fastighetsaffärer inte har genomförts i överensstämmelse med god mäklarsed. Jag tycker att man bör utvärdera vad som egentligen skall krävas för att en mäklare skall motsvara lagstiftningens anspråk.

Anf. 104 Statsrådet REIDUNN LAURÉN (-):

Herr talman! Självfallet kommer man att göra det. Man måste naturligtvis fastställa en miniminivå. När det sedan gäller att gå därutöver tycker jag ändå att det är organisationerna som skall agera.

Anf. 105 BIRTHE SÖRESTEDT (s):

Herr talman! Då vill jag ställa frågan: Menar statsrådet att dagens miniminivå är tillräcklig när det gäller de stora transaktioner som många av fastighetsaffärerna innefattar?

Anf. 106 Statsrådet REIDUNN LAURÉN (-):

Herr talman! Det vill jag inte påstå. Denna fråga är ju föremål för översyn i samband med att promemorian skrivs, men var nivån skall läggas kan jag inte säga i dag.

Anf. 107 BIRTHE SÖRESTEDT (s):

Herr talman! Då hoppas jag att både tillsyns- och utbildningsfrågorna blir väl genomlysta och tillgodosedda när förslaget kommer. Jag hoppas också att förslaget skall komma snabbt.

Prot. 1991/92:65

18 februari 1992

Svar på frågor

Anf. 108 Statsrådet REIDUNN LAURÉN (-):

Herr talman! Det kommer under våren.

Överläggningen var härmed avslutad.

19 § Svar på fråga 1991/92:383 om den svenska mjölkproduktionen

Anf. 109 Jordbruksminister KARL ERIK OLSSON (c):

Herr talman! Patrik Norinder har frågat mig vad jag avser att göra för att förhindra en redan inledd negativ utveckling av den svenska mjölkproduktionen till följd av olika tolkningar av bestämmelser gällande betesdispenser.

Enligt djurskyddsförordningen skall mjölkkor sommartid hållas på bete. Den kommunala nämnd som utövar tillsyn enligt djurskyddslagen får för djurhållning i djurstallar som var i bruk den 1 juli 1988 medge undantag från beteskravet om det finns särskilda skäl.

I statens jordbruksverks allmänna råd anges som särskilda skäl för dispens bl.a. att betesmark saknas och inte kan anläggas, att klimatförhållandena i en landsdel gör betesgång olämplig, att det vid varje mjölkningstillfälle tar mer än en timme att driva korna fram och tillbaka från betesmarken till mjölkningsplatsen eller att en starkt trafikerad väg hindrar att korna drivs mellan betesmarken och mjölkningsplatsen.

Jordbruksverket genomförde våren 1991 en enkätundersökning hos landets miljö- och hälsoskyddsnämnder om dispensgivningen. Enligt verkets rapport har mellan januari 1990 och april 1991 totalt 845 dispensansökningar behandlats, varav 807 har beviljats dispens och 38 ansökningar har avslagits.

Således har 96 % av de djurhållare som har sökt dispens också fått det. Dessa återfinns till allra största delen i Norrland. Jag kan således mot bakgrund av denna rapport inte se att tillämpningen i detta avseende varierar i landet.

Anf. 110 PATRIK NORINDER (m):

Herr talman! Jag tackar jordbruksministern för svaret.

Jag blev litet besviken på svaret. Jag vet att jordbruksministern är väl förtrogen med frågorna, och han har tolkat min fråga som att jag vill göra ett nord-syd-perspektiv över landet. Det var inte min mening.

Tolkningen av dessa bestämmelser kan variera mellan grannkommuner. Det vet jordbruksministern om. Det är ett stort problem. Det kan bero på en politisk majoritet, eller det kan bero på en enskild tjänstemans tolkning och därmed begär han mycket av djurägarna.

Jordbruksministern har bl.a. nämnt jordbruksverkets enkät. Den bevisar hur stort problemet är. På så kort tid som fram till våren 1991 har det kommit

Svar på frågor

in över 800 ansökningar. De dispenser som har beviljats är inte långa. Dispensstiden är i medeltal 2,4 år. Det kan skilja på ett till sex år.

Nu har man kommit in i en period där djurägarna behöver förnya sina dispenser. Många av djurägarna märker att det nu sker en hårdare tolkning av lagen. Själva lagstiftningen är diffus, enligt mitt sätt att se. Jag vet inte om jordbruksministern delar den synpunkten. I 4 § djurskyddslagen står det att djuren skall ha möjlighet att bete sig naturligt. En sådan paragraf kan naturligtvis tolkas litet hur som helst. Jag skulle gärna vilja veta hur jordbruksministern ser på den lagen.

Anf. 111 Jordbruksminister KARL ERIK OLSSON (c):

Herr talman! Jag tycker att det är skönt att Patrik Norinder och jag är överens om att det inte är något problem landsdelsvis. I de fall dispenser har getts, har det många gånger varit i norra Sverige. Det kriterier för dispens som jag nämnde tidigare förekommer oftare i norra Sverige.

Det är rätt att dispensstiden i och för sig är kort. Det här är bedömt att vara en övergångslösning. Djurskyddslagen kom till med intentionen att kor skulle gå på bete på sommaren. Det gäller också 4 § om att bete sig naturligt. Man anser att det är ett naturligt beteende för korna att gå på bete på sommaren. Jag tror att många delar den uppfattningen.

Jag vill gärna poängtera att skillnaden beträffande besättningsstorlek och läge gör att det ibland kan vara ganska påfrestande för djuren att gå på bete under sommaren. Det kan göra att bedömningen blir olika i olika fall.

Anf. 112 PATRIK NORINDER (m):

Herr talman! Vi får troligen en lång debatt, om vi skall börja tolka uttrycket att bete sig naturligt. Vi skall inte ge oss in på det.

Däremot går det att ifrågasätta om djuren har det bättre när de går på bete än när de sköts i en välskött ladugård med lösdrift. Det finns många skäl till att tro att korna har det bättre om de får vara kvar i lösdrift. Jordbruksministern vet alla skälen väl.

Jag tror att det är nödvändigt att se över dessa frågor. Lagstiftningen har fått en retroaktiv verkan. Den infördes när lantbruksnämnder och djurägare redan hade byggt sina stallar. Ett djurstall har ca 30 års livstid. Djurägarna kan alltså ha byggt en ladugård på 80-talet, och sedan har denna lag tillkommit. Då finns det inte beten tillgängliga eller mjölkningsmöjligheter. Djurägarna åläggs då att bygga nytt mjölkningsstall eller anlägga beten. Det kan få mycket besvärande kostnadsaspekter. Hur ser jordbruksministern på det?

Anf. 113 Jordbruksminister KARL ERIK OLSSON (c):

Herr talman! Först och främst tycker jag att det är förståndigt att vi inte försöker reda ut innehållet i vare sig 2 § eller 4 § i djurskyddslagen. Det är portalparagrafer, och det skulle ta mycket långt tid att reda ut dem.

Vidare har vi frågan om byggnader och deras tillkomst. Dispenser ges i första hand till besättningar i djurstallar som var i bruk den 1 juli 1988. Det bygger på att det skall finnas en möjlighet att ge dispens för de ladugårdar som var i bruk strax innan beslutet fattades. Däremot skall man i framtiden

inrikta sig på att bygga ladugårdar på sådant sätt att det är möjligt att ha betesdrift.

Från den synpunkten är jag medveten om att det ställs högre krav om man skall bygga om eller bygga till en ladugård. Det är allmänt sett en korrekt tolkning av lagen. Samtidigt kan det, bl.a. med hänsyn till regionala skillnader eller besättningsstorlek, innebära problem. Jag vill inte uttala mig om var ett djur har det bättre, i lösdrift eller på bete. Jag tror att det beror på det enskilda fallet. Det kan ha det bra på båda ställerna. Jag tror att det finns anledning att ha frågan om nybyggnation under uppsikt med tanke på vilket sätt dispenser skall beviljas i de fallen.

Anf. 114 PATRIK NORINDER (m):

Herr talman! Frågan gäller inte de ladugårdar som skall byggas utan de redan befintliga. Djurägarna kan åläggas att bygga nya mjölkningsstallar eller göra andra stora tunga investeringar. I ett EG-perspektiv måste Sverige vara konkurrensdugligt gentemot omvärlden. Vi har redan sett hur Danmark har börjat konkurrera i Sverige. Vi klarar inte konkurrensen i framtiden.

Som framgår av min fråga kommer många besättningar som nu är konkurrenskraftiga och välskötta att slås ut. Jag har fått många brev och telefonsamtal om hur besvärlig situationen är. Bestämmelserna tolkas olika i miljö- och hälsoskyddsnämnder osv.

Jag skulle gärna vilja att tillämpningen av lagstiftningen ses över. Jag skulle vilja att jordbruksministern samtalar med t.ex. jordbruksverket och ser över tolkningen. Nu tolkar miljö- och hälsoskyddsnämnder dessa fyra punkter mycket strikt. Det är kanske inte meningen.

Anf. 115 Jordbruksminister KARL ERIK OLSSON (c):

Herr talman! Jag tror att vi på jordbruksdepartementet har ögonen öppna för vad som händer, och vi följer frågorna mycket uppmärksam. Patrik Norinder kan känna sig ganska lugn.

Jag vill understryka en sak när det gäller EG, nämligen att vi när Sverige får möjlighet, och också blir tvunget, att sälja livsmedel till andra EG-länder, har ett par fördelar framför huvuddelen av EG-länderna. Sverige ställer högre krav på miljö- och djurskydd än de flesta andra länder. De fördelarna är något som vi har anledning att vara rädda om.

Debatten som finns och har funnits under en lång tid är på gång på kontinenten. Den kommer att växa till sig. Därför skall vi i Sverige vara hårda på att upprätthålla de krav vi har ställt och som det finns en stor enighet om. Men det innebär inte att vi för den skull skall bortse från hur det ser ut på den enskilda fastigheten och försöka hantera frågan på ett förståndigt sätt.

Anf. 116 PATRIK NORINDER (m):

Herr talman! Man måste också se till kostnadskonsekvenserna. Sådant bedöms inte i miljö- och hälsoskyddsnämnderna. Det här är en fråga jag skulle vilja att jordbruksministern diskuterar när det gäller tillämpningen.

Det är bra att departementet följer frågan. Men jag skulle känna mig ännu

Svar på frågor

mera trygg om jag fick en utfästelse av jordbruksministern att han skall föra diskussionen vidare.

De djurägare som nu kommer att åläggas att bygga ut och som inte klarar det och slås ut är nog inte särskilt glada åt att Sverige har en hög djurskyddsmoral eller etik. De blir utslagna. Det gäller ofta mycket välskötta och konkurrenskraftiga ladugårdar.

Min förhoppning är att jordbruksministern går vidare med frågan. Jag hoppas att man kommer att se mera liberalt på dispensförfarandet. Det gäller speciellt nu när dispenser skall omförhandlas.

Anf. 117 Jordbruksminister KARL ERIK OLSSON (c):

Herr talman! Jag är inte så säker på om vi skall se mer på kostnaden. Det görs naturligtvis en totalbedömning även i dag. Men när vi talar om djurskyddsfrågor, måste vi i första hand se till målet för djurskyddet och djurskyddslagen, nämligen det bästa för djuren.

Jag tycker att det är angeläget att tillämpa lagen på ett förståndigt sätt. Om det är som Patrik Norinder påstår, nämligen att de bästa och mest välskötta och välmående djuren skulle bli utslagna, stämmer det inte med djurskyddslagens intentioner.

Jag tror inte att det behöver vara så. Jag upprepar också vad jag har sagt tidigare, nämligen att vi på jordbruksdepartementet följer frågan. Jag utgår från att hanteringen kommer att skötas på ett förståndigt sätt i framtiden.

Anf. 118 PATRIK NORINDER (m):

Herr talman! Tyvärr, jordbruksministern, bedöms frågorna mycket olika. Jag vet en gård som har blivit ålagd att söka dispens för djurförsök när det egentligen gäller teknisk utveckling. Det är ett absurt sätt att se på lagen. Jag vet också en gård där veterinärer och andra har sagt att det bästa är att korna får ha det som de redan har. Det skulle vara en försämring för djurens hälsa, miljön osv. om bestämmelserna skulle tillämpas strikt.

Miljö- och hälsoskyddsnämnderna ser på ett annat sätt på dessa frågor. Det finns många praktiska fall. Vi kan gärna diskutera frågorna någon annan gång. Min förhoppning är fortfarande att jordbruksministern skall se över frågorna så snart som möjligt. Jag tackar så mycket för svaret.

Anf. 119 Jordbruksminister KARL ERIK OLSSON (c):

Herr talman! Om man följer djurskyddslagstiftningens intentioner, skall det rimligen inte bli sämre för djuren. Jag utgår ifrån att det inte heller skall bli så om djurskyddslagen följs i det här avseendet.

Överläggningen var härmed avslutad.

20 § Svar på fråga 1991/92:388 om avgifterna för djursjukvård

Anf. 120 Jordbruksminister KARL ERIK OLSSON (c):

Herr talman! John Andersson har frågat mig om jag avser medverka till att den föreslagna höjningen av djursjukvårdsavgiften inte leder till att di-

striktsveterinärorganisationen slås sönder eller att djur utsätts för onödigt lidande genom att djurägare avvaktar att ta kontakt med veterinär när ett djur är sjukt.

Distriktsveterinärorganisationen finansieras dels genom djursjukvårdsavgifter, dels av medel som anvisats över statsbudgeten. Av de 84,2 milj.kr. som har anvisats över statsbudgeten för finansiering av distriktsveterinärorganisationen för innevarande budgetår, utgör 52,7 milj.kr. medel som jordbruket skall tillföras i form av budgetmedel sedan regleringsekonomi avskaffats den 1 juli 1991. Höjningen av avgiften motiveras av statsfinansiella skäl och leder även till att de djurägare som utnyttjar organisationens tjänster får stå för en större andel av kostnaderna än vad de gör för närvarande. Frågan om distriktsveterinärorganisationens framtid utreds för närvarande inom ramen för den av regeringen tillsatta utredningen om veterinärväsendet. Utredningen skall vara avslutad senast den 1 juli i år. Jag avser därefter att återkomma med förslag till en långsiktig lösning av veterinärväsendets organisation och finansiering.

Distriktsveterinärorganisationen är främst anpassad för att tillgodose det behov av vård som finns för animalieproduktionens djur. Om det finns djurskyddsskäl eller där det saknas möjlighet att anlita annan veterinärvård, är distriktsveterinären skyldig att även utöva djursjukvård för övriga husdjur. För de djurägare som bedriver animalieproduktion gäller att kostnader för veterinärvård är en avdragsgill omkostnad i verksamheten. Nivån på den föreslagna avgiftshöjningen bör ses även mot denna bakgrund.

Enligt djurskyddslagen skall djur behandlas väl och skyddas mot onödigt lidande och sjukdom. Ett sjukt eller skadat djur skall snarast ges nödvändig vård, om inte sjukdomen eller skadan är så svår att djuret måste avlivas omedelbart. Det är således varje djurhållares skyldighet att se till att ett sjukt djur får den vård som behövs. Jag utgår från att djurhållaren, oavsett den föreslagna höjningen av djursjukvårdsavgiften, även i fortsättningen kommer att följa djurskyddslagens bestämmelser.

Anf. 121 JOHN ANDERSSON (v):

Herr talman! Jag vill tacka jordbruksministern för svaret på min fråga, ett svar som tyvärr inte stillar min oro. Nu kanske det inte var den lättaste frågan att svara på, och det förstår jag. För att jag skulle ha blivit nöjd, skulle jordbruksministern ha fått sträcka sig så långt som till att återta förslaget om den mycket kraftiga höjningen av avgifterna.

Detta är en fråga som jag har varit engagerad i under mycket lång tid. När jag förra gången var ledamot av denna församling var jag också ledamot av jordbruksutskottet. Det var mer än en gång som jag och mitt parti tillsammans med bl.a. centern stoppade den dåvarande regeringens försök att höja dessa avgifter. Det förvånar mig mycket att de partier som då, tillsammans med mitt, stoppade dessa höjningar av de skäl jag har angett i min fråga, nu slår till med de största höjningar som någonsin har företagits.

Jag skulle vilja fråga jordbruksministern om han inte kunde ha väntat med denna kraftiga höjning tills man har utrett det hela. Jag tycker att det är litet bakvänt mot vad som är brukligt, att man först slår till med en höjning som

Svar på frågor

kan få negativa konsekvenser på en del håll i landet, innan man försöker hitta en ny form för att finansiera denna verksamhet.

Anf. 122 Jordbruksminister KARL ERIK OLSSON (c):

Herr talman! Det må vara hänt, John Andersson, att det inte är brukligt att göra på detta sätt. Men situationen är den att vi har en ny regering, som gör en mängd saker som inte tidigare har varit brukliga. Det gör vi därför att vi tror att det är nödvändigt.

Jag kan försäkra John Andersson att jag egentligen inte har ändrat ståndpunkt sedan vi satt tillsammans i oppositionen i jordbruksutskottet. Men jag har något bytt roll. Dessutom är det en annan ekonomisk situation i samhället, som gör att även vi på jordbruksdepartementet har fått ta hänsyn och ta ett ansvar för att lösa de ekonomiska problemen i allmänhet.

Man kan naturligtvis säga att de miljoner vi sparar på detta inte skulle betyda någonting i det stora sammanhanget. Men om man går hårt fram på alla områden, måste man försöka få det ungefär likformigt. Då är det rimligt att man lägger en ökad kostnad också på den som utnyttjar djursjukvården. Jag har fått acceptera det förhållandet. Samtidigt är det värt att påpeka att även med en hundralapp i djursjukvårdsavgift kommer den kostnaden i de allra flesta fall att vara den minsta posten på den veterinärräkning som utfärdas.

Anf. 123 JOHN ANDERSSON (v):

Herr talman! Det är klart att man kan ta i beaktande den ekonomiska situationen. Jag vill minnas att när vi slogs som galärslavar mot den föreslagna höjningen på den socialdemokratiska regeringens tid, hade vi också en bekymmersam ekonomisk situation, med ett budgetunderskott på 60–70 miljarder. Men vi tyckte då båda två att det var viktigt att se till att vi hade en veterinärorganisation i alla delar av landet – hela Sverige skall leva.

Vad som inte nämns är att privatveterinärerna inte behöver ta ut denna avgift. Det kan locka till att organisationen slås sönder. Det kommer att finnas veterinärer i de djurtäta områdena, där det är möjligt att hålla privatpraktik. I de områden som inte är så djurtäta blir man utan veterinär. Denna avgiftshöjning från 55 kr. till 100 kr. inom animalieproduktionen är hög. Höjningen för sällskapsdjur är också hög, från 95 kr. till 150 kr.

Anf. 124 Jordbruksminister KARL ERIK OLSSON (c):

Herr talman! Vi skall väl inte här ge oss in på en ekonomisk debatt och diskutera om när det var värst i Sverige. Sanningen är den att den ekonomiska situationen i dag är betydligt mer krisartad än när John Andersson och jag så att säga kämpade på samma sida mot den socialdemokratiska regeringen. Det tror jag nog att vi kan vara överens om.

Jag vill gärna understryka att veterinärorganisationen är under utredning. Jag har den uppfattningen att det bör finnas en veterinärorganisation i hela landet. Det är en förutsättning för att det skall gå att driva jordbruk med djurproduktion. Hur den skall utformas får vi se när förslaget har lagts fram och behandlats. Men jag tror att det är angeläget att det finns ett visst ansvar från samhällets sida även i framtiden.

Anf. 125 JOHN ANDERSSON (v):

Herr talman! Även om den ekonomiska situationen är svår tror jag att man kan hitta de medel som behövs för att undvika dessa avgiftshöjningar, om man verkligen vill slå vakt om en veterinärorganisation som kan fungera över hela landet och om man vill slå vakt om djurskyddet. Risken finns ju att människor drar sig för att anlita veterinär när kostnaderna stiger. Jag tror att man skulle ha kunnat hitta de medel som behövs för att undvika avgiftshöjningar och väntat tills man utrett frågan och tagit ett helhetsgrepp.

Anf. 126 Jordbruksminister KARL ERIK OLSSON (c):

Herr talman! Låt mig bara säga att det rimligen alltid handlar om prioriteringar i det politiska livet, särskilt i det ekonomiska politiska livet. Vi har letat efter medel på många håll, och vi har funnit oss nödsakade att dra ner på nästan varenda post i vår budget detta år. Det är den realitet vi lever med för närvarande.

Anf. 127 JOHN ANDERSSON (v):

Herr talman! Låt mig till sist framföra en önskan att jordbruksministern så snabbt som möjligt kommer med ett förslag om veterinärorganisationen och att ambitionen då är att vi skall ha en fungerande veterinärorganisation som täcker hela landet.

Överläggningen var härmed avslutad.

21 § Svar på fråga 1991/92:389 om djurskyddslagen

Anf. 128 Jordbruksminister KARL ERIK OLSSON (c):

Herr talman! Annika Åhnberg har frågat mig när regeringen till riksdagen avser lämna förslag om skärpning av djurskyddslagen.

Mitt svar på frågan är detsamma som det jag för en vecka sedan gav Siw Persson.

När riksdagen våren 1990 fattade beslut om åtgärder för att förstärka djurskyddstillsynen, beslutades samtidigt att tillsynen skulle utvärderas inom två år. Statens jordbruksverk har till regeringen den 31 januari i år redovisat en utvärdering. I jordbruksverkets uppdrag ingick också bl.a. att särskilt belysa tillämpningen av djurskyddslagens bestämmelser om förbud mot att ha hand om djur och omhändertagande av djur.

Jordbruksverkets rapport bereds för närvarande inom jordbruksdepartementet, och regeringen har för avsikt att i vår återkomma till riksdagen med en redovisning och utvärdering av den lokala djurskyddstillsynens utformning och innehåll. Regeringen kommer även att lämna förslag till de eventuella ytterligare åtgärder som krävs för en effektiv djurskyddstillsyn och för att förebygga vanvård av djur.

Anf. 129 ANNIKA ÅHNBERG (v):

Herr talman! Jag tackar för svaret på min fråga, som egentligen inte är något svar på det jag frågade om. Svaret andas en viss trötthet. Jordbruksmi-

Svar på frågor

nistern tycker kanske att det är litet tröttsamt att vi har en diskussion om djurskyddsfrågor och om djurskyddslagen i praktiken har lett till att de höga ambitioner uppfyllts som riksdagen hade när lagen stiftades.

Jag för min del tycker att det är viktigt och bra att denna diskussion om djurskyddet, om djurmisshandel och djurvanvård, på nytt har tagit fart. Jag tror att vi har levt i en illusion. Vi har levt i en illusion att vi har världens bästa djurskyddslag och att den har gett oss mycket gott anseende internationellt.

Nu visar det sig gång efter annan att i praktiken kan mycket avancerade former av vanvård förekomma i vårt land. Den lokala tillsynsmyndigheten, miljö- och hälsoskyddsförvaltningen, kan gripa in, men besluten upphävs sedan. Det kan bekräftas av länsstyrelsen som förbjuder djurhållaren att ha djur. Det beror på att lagen är ofullständig.

Nu säger jordbruksministern att regeringen skall komma med förslag om hur den lokala tillsynen skall vara organiserad och hur den kan förbättras. Det är naturligtvis angeläget. Men det stora problemet med djurskyddslagen är inte den lokala tillsynen utan att högre instanser upphäver lägre instansers beslut, därför att en djurhållares förvärvsmöjligheter sätts före djurskyddet. Jordbruksministern säger inget i sitt svar om att regeringen har för avsikt att komma till riksdagen med något förslag i detta avseende. Det tycker jag är mycket förvånande.

Det är bra att jordbruksministern redogör för att jordbruksverket har gjort en undersökning, men det är mer intressant vilka politiska slutsatser man drar av denna undersökning. Skall man tolka svaret som att regeringen anser att den nuvarande djurskyddslagen är tillräcklig i sin utformning? I så fall delar jag definitivt inte den uppfattningen.

Anf. 130 Jordbruksminister KARL ERIK OLSSON (c):

Herr talman! Herr talman! Jag har noterat att Annika Åhnbergs fråga i första hand gällde frågan om tidpunkten, när regeringen avser att återkomma till riksdagen. Det har jag också svarat på. Regeringen avser att återkomma till riksdagen i vår. Det gäller då både den lokala tillsynen och åtgärder för att förebygga vanvård av djur. Jag uttryckte det i den sista meningen i mitt svar.

Skulle det förefalla som om jag är trött, beror det i varje fall inte på denna debatt. Den är ganska stimulerande. Jag tror, precis som Annika Åhnberg, att det djurskydd vi har i Sverige, som vi har skapat i stor enighet, är någonting som vi har anledning att vara rädda om.

Det har visserligen förekommit ett fåtal exempel på allvarlig vanvård, och vi skall naturligtvis försöka undvika att de upprepas. Från den synpunkten har jag redan i den förra debatten här i kammaren och i annat sammanhang därefter sagt att man måste se över tillämpningen och utformningen av lagen på detta område. Det är egentligen förarbetena till en tidigare djurskyddslag som ligger bakom. Där sägs att om en djurägare är beroende av djuren för sin utkomst, skall man ta hänsyn till detta. Det kan naturligtvis vara nödvändigt. Det kan ha hänt djurägaren något särskilt, som gör att det kan betraktas som en engångsföreteelse och att man därför inte på lång sikt skall förhindra denna person att hålla djur. Men om det finns risk för upprepad all-

varlig vanvård måste man se till det i första hand. Jag har uttryckt detta i flera sammanhang under de senaste veckorna. Jag är beredd att pröva den frågan i den fortsatta beredningen av ärendet.

Prot. 1991/92:65
18 februari 1992

Svar på frågor

Anf. 131 ANNIKA ÅHNBERG (v):

Herr talman! Jag är glad att jordbruksministern delar min uppfattning att detta är en viktig fråga. Det finns ganska många i vårt land som fortfarande anser att djurskydd är någon sorts lyxfråga, som vi kan ägna oss åt när vi har löst alla problem som rör människan. Jag tycker för min del att den slutsats vi måste dra av den ekologiska svåra situation som mänskligheten befinner sig i är att vi, eftersom vi är intelligenta varelser, har ett ansvar för andra levande varelser som vi använder för att tillgodose våra egna syften. Därför går djurskyddsfrågor och frågor som handlar om människors liv hand i hand och måste behandlas parallellt.

Jag vill gärna också ha sagt att det är min uppfattning att vi i Sverige har en mycket bra djurhållning jämfört med i t.ex. vissa EG-länder och att vi har all anledning att vara stolta över den och värna den. Det som är problemet är de få upprörande fallen. I de fall som jag har tagit del av, och det är ändå ganska många, har det rört sig om uppenbar vanvård. Det har inte kunnat råda något tvivel om att djurhållaren har varit mycket olämplig. Då är det olyckligt att man har en lag som inte ens i så klara och tydliga fall ger möjlighet för tillsynsmyndigheterna att meddela varaktigt förbud.

Anf. 132 Jordbruksminister KARL ERIK OLSSON (c):

Herr talman! Jag har redan uttalat mig om det förhållandet att man då det gäller allvarlig vanvård av djur som riskerar att upprepas bör ha en fasthet både från lagstiftarens och från tillämparens sida. Som jag sagt i ett tidigare frågesvar blir vårt djurskydd sannolikt en konkurrensfördel i ett EG-sammanhang. Det kan möjligen anses att vi inte skall lägga ekonomiska aspekter på det, men jag tror att man kan göra det därför att det ibland framförs att det skulle vara tvärtom, att det alltså skulle vara en nackdel. Jag tror att vi har anledning att hävda det höga djur- och miljöskyddet som en fördel för det svenska jordbruket.

När det gäller djurskydd i allmänhet vill jag avslutningsvis påpeka att jag har den grundläggande inställningen att vi skall ha respekt för livet. Det gäller människor, djur och allt annat levande.

Anf. 133 ANNIKA ÅHNBERG (v):

Herr talman! Det är säkert så att den goda djurhållningen kan vara en konkurrensfördel, men framför allt kan den ses som en grund för Sverige att i internationella diskussioner och förhandlingar gå vidare och kräva att också andra länder i gemensamma fora skall höja kraven på djurhållningen. Vi har ju sett skrämmande exempel på hur det kan gå till med t.ex. slakttransporter i Europa. Det tror jag är oerhört viktigt. I det sammanhanget är det också viktigt att vi själva har en lagstiftning som är klar och entydig.

Jag tolkar jordbruksministerns besked så att det regeringen avser att återkomma med till riksdagen under våren inte bara handlar om den lokala tillsy-

Svar på frågor

nen utan också om själva lagstiftningen och den olyckliga praxis som förarbetena till de tidigare lagarna har gett upphov till.

Anf. 134 Jordbruksminister KARL ERIK OLSSON (c):

Herr talman! Jag kan hålla med Annika Åhnberg om att det i de fora där vi är aktiva med tanke på ett kommande EG-medlemskap är fråga om mycket större aktivitet. Där har vi naturligtvis anledning att driva de politiska frågor som vi också driver på hemmaplan. Djurskyddet och miljöfrågorna är sådana frågor som är intressanta för oss att driva i internationella sammanhang. Jag ser inget motsatsförhållande där.

Jag hänvisar till vad jag sagt tidigare i mitt svar om att återkomma till riksdagen. Vi kommer att bereda ärendet och återkomma i den mån vi anser det nödvändigt.

Överläggningen var härmed avslutad.

22 § Svar på fråga 1991/92:381 om försök med samverkan mellan kommuner och försäkringskassor

Anf. 135 Statsrådet BO KÖNBERG (fp):

Herr talman! Kent Olsson har frågat mig varför Stenungsundsprojektet ännu inte fått tillstånd att starta. Som en bakgrund framhåller han att socialdepartementet i mars 1991 sände ut en förfrågan om intresse att delta i försöksverksamhet med syfte att skapa en bättre finansiell samordning mellan hälso- och sjukvården, socialförsäkringssystemet och socialtjänsten, att Bohuslandstinget, Stenungsunds kommun och Stenungsunds försäkringskassa i april 1991 insände en gemensam intresseanmälan och att socialdepartementet i juni 1991 lämnade beskedet att detta projekt var ett av de projekt som var intressanta att arbeta vidare med.

Inledningsvis vill jag framhålla att regeringen är positivt inställd till att olika försöksverksamheter inleds både inom hälso- och sjukvårdsområdet och inom socialförsäkringsområdet. Jag vill därefter göra ett påpekande. Avsikten med att sända ut en intresseförfrågan till samtliga landsting, försäkringskassor och primärkommuner var bl.a. att, som frågeställaren nämner, efterhöra intresset att delta i en försöksverksamhet med finansiell samordning. Ett annat viktigt syfte var att fånga upp idéer ute på fältet beträffande hur en försöksverksamhet med finansiell samordning skulle kunna bedrivas. Tanken var att på detta sätt få hjälp med att bygga upp en eller flera modeller för försöksverksamheten.

Departementets beredning gick i ett första skede ut på att analysera de inkomna försöksuppläggen. Ett antal upplägg som bedömdes intressanta och som var unika i ett eller flera avseenden valdes ut för att fungera som underlag för fortsatt diskussion och konkretisering. Ett av dessa var Stenungsundsprojektet. Det framhölls att detta inte i sig innebar att just dessa områden var utsedda till försöksområden.

Beredningsarbetet har varit omfattande. Det har bl.a. bestått i att konkretisera de olika försöksuppläggen, bygga upp modeller och analysera dessa

modellens konsekvenser. Vidare har behov av särskild lagstiftning prövats och förslag till en lag om försöksverksamhet utarbetats. Beredningen har därför tagit längre tid än ursprungligen beräknats. Den är nu i det närmaste klar. Regeringen har för avsikt att lägga fram en proposition om lokala försök med finansiell samordning mellan hälso- och sjukvård och socialförsäkring i nästa månad. Jag kan redan nu nämna att avsikten är att försöken i vissa avseenden skall bedrivas efter gemensamma förutsättningar, bl.a. för att projekten skall bli jämförbara. Vissa anpassningar kommer därför att erfordras för samtliga försöksupplägg som har diskuterats. Om riksdagen beslutar enligt propositionen inleds försöken i januari nästa år.

Ursprungstanken med lokala försök med finansiell samordning bestod i att hälso- och sjukvårdens pengar och socialförsäkringsmedlen skulle läggas samman till en gemensam ram i ett antal försöksområden. Socialtjänsten skulle enligt samma ursprungstanke kunna ingå i försöksverksamheten i de fall kommunen också hade ansvaret för primärvård. Det skulle alltså även i de fallen bli fråga om två samverkande parter.

Stenungsundsprojektet är ett intressant upplägg som dock innebär långtgående förändringar. Grundidén är att tillskapa en gemensam fristående beställarnämnd avseende hälso- och sjukvård, socialförsäkring och socialtjänsten i syfte att främja en helhetssyn. Detta innebär en sammanslagning av tre i dag helt åtskilda system och att medel för tre olika verksamheter helt eller delvis sammanförs. Om en försöksverksamhet med denna inriktning skall kunna genomföras krävs ytterligare beredning. Den tilltänkta gemensamma beställarnämnden innebär en helt ny typ av offentligt organ, något som nödvändiggör tidskrävande rättsliga och organisatoriska överväganden och därmed en mer omfattande försökslagstiftning. Den försöksverksamhet som man har skisserat i Stenungsund kan således inte genomföras nu på det sätt som man i första hand önskar. Däremot finns möjlighet att igångsätta Stenungsundsprojektet, som övriga projekt, om man är beredd att välja en uppläggning som stämmer med de gemensamma villkor som kommer att anges.

Anf. 136 KENT OLSSON (m):

Herr talman! Jag får tacka statsrådet för svaret, även om jag inte kan vara helt nöjd med det. Jag är medveten om att Stenungsund inte i och med att man anmälde sig till detta försöksprojekt var utsett, men man tog detta nästan för givet. Jag noterar det dock som positivt att regeringen kommer att lägga fram en proposition om samordningen mellan hälso- och sjukvården och försäkringskassan i nästa månad. Men varför skulle inte det här projektet kunna starta förrän den 1 januari 1993, då det i intresseanmälan talades om den 1 januari 1992 och dessutom besked gavs i juni 1991 om att Stenungsundsprojektet var intressant?

Det här projektet syftar till att se vilka vinster som kan göras genom att på olika sätt samordna sjukvårdens och försäkringskassans pengar. Man gör både administrativa och politiska vinster i och med att det bara finns en nämnd med representanter för socialnämnd, sjukhusnämnd resp. primärvårdsnämnd och försäkringskassan. I dag får man hjälp av tre instanser utan

Svar på frågor

någon inbördes samordning. Med detta projekt skulle man alltså kunna bredda hälsoperspektivet.

Man vill vidare i detta projekt få en gemensam styrning av resurserna under en ledning, införa en beställar- och utförarorganisation samt skilja finansiering från produktion. Försäkringskassans inriktning är att kunna göra alternativa satsningar bland de yrkesverksamma och bedöma vilka alternativa resurser som krävs för att korta tiden för återgång till arbetet. Olika bedömningar vägs mot varandra för att göra det samhällsekonomiskt billigare och för patienten bättre. Varför är man då inte beredd att låta Bohuslandstinget gå längre och vara ett referenslandsting i detta projekt tillsammans med kommun och försäkringskassa?

Anf. 137 Statsrådet BO KÖNBERG (fp):

Herr talman! Den sista frågan först: Vi är från regeringens sida beredda att gå längre. Jag har i mitt svar bara påpekat att man i så fall får gå längre lagstiftningsvägen än vad som hittills har varit möjligt. En lösning som skulle kunna vara möjlig och som framförts under hand till de intresserade parterna är att landstinget i Bohuslän och Stenungsundskommunen bildade ett kommunalförbund för tillhörande frågor och att den parten i sin tur blev samarbetspartner till försäkringskassan. Det förbundet skulle, vilket de juridiska bedömningarna tyder på, kunna hantera detta. Men vill man vidhålla det ursprungliga konceptet – och det är det svar som jag har fått från de intresserade parterna – krävs en större omgång vad gäller själva juridiken.

Kent Olsson frågade också varför det ursprungligen talades om den 1 januari 1992 och nu om den 1 januari 1993. Skälet är att beredningsarbetet i dessa frågor vid regeringsskiftet i oktober inte nått så långt att det fanns någon som helst möjlighet att klara det till den 1 januari 1992. Däremot kan förstås diskuteras hur pass snabbt man, efter ett beslut i riksdagen på grundval av den proposition som regeringen avlämnar nästa månad, skulle kunna genomföra det. Jag tror att det skulle behövas en del informationsverksamhet och att därför den 1 januari 1993 är mera sannolikt än den 1 juli i år.

Anf. 138 KENT OLSSON (m):

Herr talman! Jag har faktiskt förståelse för att det har tagit litet tid med tanke på regeringsskiftet, men jag tycker ändå att man borde ha som målsättning att ha detta klart till den 1 juli. Den nya regeringen har talat om att man skall ge möjlighet till olika administrativa lättnader osv. Jag får då säga att jag hade väntat mig att man skulle få göra ett försök när man nu ändå arbetat i stort sett i fyra månader under en projektorganisation i Bohuslän med representanter för försäkringskassan, kommunen i form av primärvårdsnämnd – den 1 januari ändrades den till sjukhusnämnd i de olika kommunerna – och dessutom försäkringskassan. Jag vet inte hur jag skall uppfatta statsrådet. Menar statsrådet att det inte finns någon möjlighet att starta projektet, eller kommer det att startas senare?

Anf. 139 Statsrådet BO KÖNBERG (fp):

Herr talman! Mitt svar innebär att väljer man en lösning som liknar den de andra väljer, även ett kommunalförbund mellan landstinget och kommunen,

skulle man kunna komma med redan i den första fasen tillsammans med andra kommuner. Men väljer man att vidhålla sina ursprungliga lösning – det tyder de senaste rapporter som jag har fått på – krävs ytterligare beredning, som socialdepartementet gärna hjälper till med. Jag kan nämna i detta sammanhang att det inte bara är regeringskansliets jurister som hävdar att den ursprungliga tanken innebär en mycket svårframkomlig väg utan den bedömningen delas, såvitt jag förstår, även av Kommunförbundets jurister.

Mitt svar är: Om intresset finns, vilket jag tror att det gör, för att ta ytterligare steg som går längre än vad som föreslagits i flertalet modeller är vi beredda att hjälpa till, men det kommer i så fall att krävas mer juridiskt arbete.

Anf. 140 KENT OLSSON (m):

Herr talman! Statsrådet säger: "Om intresset finns ---." Vi vet ju att det finns. Sedan talar statsrådet om att det krävs en ny beredning. Hur lång tid räknar man med att det skall behövas innan projektet kan komma i gång?

Anf. 141 Statsrådet BO KÖNBERG (fp):

Herr talman! Tidpunkten för när det kan komma i gång är det svårt att ange. Däremot kan jag försöka göra en bedömning av hur lång tid det kan krävas innan vi tillsammans med parterna, kan redovisa den juridiska tekniken. I så fall skulle man kunna återkomma till riksdagen i höst.

Anf. 142 KENT OLSSON (m):

Herr talman! Det finns ändå, statsrådet, en projektorganisation som har arbetat med frågan. Har statsrådet sett på projektorganisationens arbete och de möjligheter som ändå finns och som borde kunna utvecklas i ett försöksprojekt?

Anf. 143 Statsrådet BO KÖNBERG (fp):

Herr talman! Problemet är att en projektorganisation av den typ som Kent Olsson här nämner förstås är en nödvändig förutsättning för ett lyckosamt arbete, men det är inte tillräckligt. Det krävs också att den stämmer med svenska lagar och bestämmelser. Det är en sak som inte minst riksdagen är mån om.

Anf. 144 KENT OLSSON (m):

Herr talman! Kan jag ändå dra den slutsatsen att statsrådet är positiv, att arbetet bereds så fort som möjligt för att projektet skall kunna startas senare under 1993 eller 1994 och att man från departementets sida är beredd att hjälpa till med det projekt som Bohuslandstinget håller i? Är det rätt uppfattat?

Anf. 145 Statsrådet BO KÖNBERG (fp):

Herr talman! Det är rätt uppfattat. Dessutom är det min bedömning att man, om parterna är intresserade, borde kunna komma i gång under 1993.

Överläggningen var härmed avslutad.

23 § Svar på fråga 1991/92:378 om reklamsändningar i närradio

Anf. 146 Kulturminister BIRGIT FRIGGEBO (fp):

Herr talman! Björn von der Esch har frågat statsrådet Reidunn Laurén vilka åtgärder hon avser att vidtaga för att undanröja de hinder som på myndighetsnivå reses mot reklamsändningar i närradio. Han har därvid hävdat att närradiolagens förbud mot reklam står i strid med yttrandefrihetsgrundlagen. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som skall svara på frågan.

Reklamförbudet i närradiolagen strider enligt min mening inte mot yttrandefrihetsgrundlagen. Denna uppfattning gav jag uttryck för redan i interpellationsdebatten den 6 februari om en beredning om tråd- och etermedierna m.m. I övrigt bör noteras att om reklamförbudet överträds, kan förbudets grundlagsenlighet bli föremål för närmare domstolsprövning, varför jag inte finner skäl att diskutera frågan ytterligare.

Avslutningsvis vill jag nämna – som jag gjorde även i interpellationsdebatten – att regeringen avser att under juni månad lägga fram en proposition om lokala, reklamfinansierade ljudradiosändningar. I denna proposition kommer frågan om reklam i närradion att behandlas.

Anf. 147 BJÖRN VON DER ESCH (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka för svaret. Jag förstår att statsrådet inte vill diskutera frågan ytterligare. Det var också därför som jag ställde frågan till justitieministern, eftersom jag ser detta som en rent juridisk fråga.

Det finns inte något juridiskt stöd för att hävda en sådan inskränkning av yttrandefriheten så som här görs. Det står i strid med grundlagen. När statsrådet var ledamot av KU framhöll hon, vilket utskottet bekräftade, att reklamförbud uteslutande får användas mot public service-kanaler. Utskottet uttalade då att reklamförbudet gällde bara Sveriges Radio.

En inskränkning av yttrandefriheten får bara ske om det föreligger särskilt viktiga skäl, som det heter i lagen. Detta skall tillämpas med stor restriktivitet, och inskränkningen får framför allt aldrig gå utöver vad som anges i motiven till lagtexten. Men radiolagens reklamförbud uppfyller inte något av dessa rekvisit. Det förtjänar att påpekas att statsrådet över huvud taget inte nämner någonting om förarbetena, som om förarbetena inte spelade någon roll, trots att de är helt avgörande för tolkningen.

Att under dessa förhållanden hävda förbudets legalitet undergräver helt medborgarnas förtroende, inte bara för lagarna utan också för politikerna.

Den 6 februari, när vi senast diskuterade denna fråga, yttrade statsrådet att det var helt klart att statsrådet när hon kom till departementet, upptäckte att yttrandefrihetslagen var på gång och att det skulle införas ett reklamförbud. Hon blev då alldeles förskräckt, enligt protokollet. Men det har ju inte hänt någonting. Reklamförbudet finns fortfarande kvar. Jag menar att det är kusligt att uppleva hur man här i riksdagen dribblar med grundlagen när man befinner sig i en trängd situation.

Anf. 148 Kulturminister BIRGIT FRIGGEBO (fp):

Herr talman! Den motion som Björn von der Esch hänvisar till och som bl.a. jag hade undertecknat avslogs av riksdagen.

Lagparagraferna i yttrandefrihetsgrundlagen har naturligtvis en självständig ställning. När yttrandefrihetsgrundlagen antogs fanns redan närradion och reklamförbudet. Det är klart att man hade ändrat den lagen om man hade ansett att yttrandefrihetsgrundlagen förhindrade förbud mot reklam i närradion.

En liten kuriositet: Den gamla regeringen ansåg att reklamförbudet i kabel-TV och kabelradio skulle fortsätta att gälla från årsskiftet. Man sände ett förslag på remiss till lagrådet förra året. Lagrådet hade ingen som helst invändning emot ett fortsatt reklamförbud i kabel-TV och kabelradio. Den nuvarande regeringen ändrade emellertid på detta och lade fram ett annat förslag till riksdagen, eftersom vi i regeringspartierna ju har en annan grundsyn än vad den gamla socialdemokratiska regeringen hade. Det intressanta är alltså att lagrådet inte hade någon invändning och att man inte ansåg att yttrandefrihetsgrundlagen förhindrade ett fortsatt reklamförbud.

Det viktiga nu är att vi är i full färd med att ta bort begränsningen när det gäller radioreklam. Vi arbetar så fort som det över huvud taget är möjligt för att kunna komma fram med ett förslag.

Anf. 149 BJÖRN VON DER ESCH (m):

Herr talman! Statsrådet sade att hennes motion avvisades. Texten i motionen gick ut på att fru Friggebo ville ha inskrivet att det gentemot övriga radio- och TV-företag inte skall finnas möjlighet att förbjuda reklam. Det ville statsrådet ha med. Då svarade utskottet att den kompletteringen inte behövdes med hänsyn till att reklamförbudet avsåg bara Sveriges Radio-koncernens sändningar.

Jag vill dessutom påpeka att antydningen om att förbudets grundlagsenlighet kan bli föremål för domstolsprövning innebär ju att statsrådet uppmanar enskilda medborgare att se till att de blir åtalade för att saken skall kunna prövas av domstol. Det måste vara riksdagens uppgift att i förväg se till att lagarna fungerar och inte att uppmana enskilda medborgare att de först måste se till att de blir åtalade.

Anf. 150 Kulturminister BIRGIT FRIGGEBO (fp):

Herr talman! Björn von der Esch vet ju att det framförs olika åsikter om huruvida de lagar som förbjuder reklam är grundlagstridiga eller inte. Det är en verklighet. Jag har redovisat att det kan komma att bli en prövning av dessa frågor. Då är det domstolarna som i Sverige har att pröva våra lagar. Domstolarna har också möjlighet att via lagprövningsrätten göra en prövning gentemot grundlagarna. Det är vad jag har beskrivit i en mening som visar hur det förhåller sig. Då är det inte lämpligt, vare sig om man är justitieminister eller kulturminister, att fortsätta att föra den debatten, utan det är domstolarna som har att avgöra frågan.

Anf. 151 BJÖRN VON DER ESCH (m):

Herr talman! Fru Friggebo har ju varit ledamot av konstitutionsutskottet. Hon vet mycket väl att hela samhället och hela vår lagstiftning bygger på grundlagarna. Det är riksdagens uppgift att se till att de lagar som den stiftar inte står i strid med grundlagarna. Det är vad det hela rör sig om. Fru Frig-

gebo har all expertis i världen att tillgå för att kunna få fastslaget om närradions reklamförbud står i strid med förarbetena till yttrandefrihetsgrundlagen eller inte. Den här frågan skall inte behöva drivas till domstol för att det skall bli en lagprövning.

Anf. 152 Kulturminister BIRGIT FRIGGEBO (fp):

Herr talman! Det är helt rätt att det finns mycket expertis att tillgå både innanför och utanför regeringskansliet. Efter de konsultationer som jag har gjort är min bedömning att närradiolagens reklamförbud inte strider emot yttrandefrihetsgrundlagen, vilket också står att läsa i det svar som jag har avgivit.

En annan fråga är den politiska frågan, nämligen vad det är för samhälle vi vill ha i framtiden. Björn von der Esch vet också att vi arbetar med att se till att det blir möjligt att driva en privatrado som kan finansieras med reklam. Detta arbete har påskyndats för att man skall undanröja diskussioner av just den här typen.

Anf. 153 BJÖRN VON DER ESCH (m):

Herr talman! Slutligen vill jag bara konstatera att om det rör sig om den politiska frågan är Sverige det sista land som får en fri radio.

Anf. 154 Kulturminister BIRGIT FRIGGEBO (fp):

Herr talman! Det lär finnas ytterligare några länder, men Sverige är ett av de allra sista länderna i världen som får en fri radio. Därför är det bråttom.

Överläggningen var härmed avslutad.

24§ Svar på fråga 1991/92:364 om deltidstjänster vid statliga myndigheter

Anf. 155 Finansminister ANNE WIBBLE (fp):

Herr talman! Åke Carnerö har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att statliga myndigheter skall kunna erbjuda deltidstjänster.

Myndigheterna får själva inrätta de tjänster som behövs för verksamheten. Enligt regeringens föreskrifter förutsätts att tjänsterna i regel inrättas som heltidstjänster. Om verksamheten medger det får myndigheten inrätta tjänster för deltidsarbete. För den som har en heltidstjänst och som behöver vara ledig för t.ex. barntillsyn finns det särskilda regler i författningar och kollektivavtal.

Jag tycker att det är värt att uppmärksamma att staten har generösare regler för sina anställda enligt författningar och avtal än vad som gäller för arbetstagare i allmänhet enligt lagen om rätt till ledighet för vård av barn. En statsanställd kan t.ex. få partiell ledighet för vård av barn intill utgången av det skolår då barnet fyller tolv år. Enligt lagen upphör i regel rätten till sådan ledighet då barnet blir åtta år.

I samband med omorganisationer av statliga myndigheter är det vanligt att de som har deltidsarbete erbjuds heltidstjänster i den nya organisationen.

Mitt råd är att sådana erbjudanden bör accepteras mot bakgrund av de möjligheter till ledighet, som jag har redogjort för. Behovet av deltidstjänstgöring för barntillsyn finns ju bara under en begränsad tid av den yrkesverkssamma karriären. Erfarenheten visar att det är ytterst svårt för en arbetstagar med deltidstjänst att få en tjänst på heltid när behovet att vara hemma hos barnen inte längre finns. Den som däremot har en heltidstjänst har rätt att efter ledigheten återgå till sitt heltidsarbete.

Anf. 156 ÅKE CARNERÖ (kds):

Herr talman! Jag ber att få tacka för svaret.

Riksdagen uttalade 1983/84 att en ökad flexibilitet i den statliga personalpolitiken är en fördel också när det gäller att rekrytera och behålla personal med önskvärda kvalifikationer. Det är självfallet bra. Då våra myndigheter arbetar på många olika sätt undrar jag om statsrådet anser att det är värdefullt att staten även erbjuder deltidstjänster just för att bredda utbudet och föregå med gott exempel.

Anf. 157 Finansminister ANNE WIBBLE (fp):

Herr talman! Det är oerhört angeläget att åstadkomma en ökad flexibilitet, inte bara hos staten utan hos alla arbetsgivare. Poängen i det ursprungliga svaret var att detta med tjänsternas tidsförläggning är en fråga för de enskilda myndigheterna. Det är myndigheterna som har att bedöma verksamhetsbehoven och de anspråk som ställs på sammansättningen av arbetskraften. Utifrån dessa allmänna utgångspunkter är det viktigt med flexibilitet.

Det är också angeläget att denna fråga ses i perspektivet av de berörda löntagarnas intressen. Det är vanligt med önskemål om deltidarbete när barnen är små, men därefter finns det ofta mycket starka önskemål att återgå till heltidsarbete, vilket erfarenhetsmässigt har visat sig vara ganska svårt.

Det är därför som det finns ett allmänt intresse av att i rätt stor utsträckning ha heltidstjänster och att ha rätt till ledighet för vård av barn, en rätt som i dag existerar i ganska generös omfattning just när det gäller statliga tjänster. Denna ordning är ganska bra utifrån perspektivet av att kunna förena hemarbete och förvärsarbete, inte minst från jämställdhetssynpunkt.

Anf. 158 ÅKE CARNERÖ (kds):

Herr talman! Jag är medveten om att staten är generös i det här fallet.

Jag har emellertid fått kännedom om ett fall där en kvinna arbetat nio år vid en tingsrätt. Hennes arbetsuppgifter överflyttades dock till kronofogdemyndigheten. Eftersom hon inte hade möjlighet att arbeta heltid, blev hon uppsagd. Statliga myndigheter borde kunna erbjuda nya deltidstjänster i ett fall som detta, eftersom den möjligheten finns vid den berörda myndigheten. Det går ju inte, eller är inte lämpligt, att överallt dela på heltidstjänster.

Jag har ögnat igenom delar av en proposition som handlar om statlig personalpolitik, men jag har inte hittat något avsnitt om just deltidstjänstgöring. Finns det någon statlig målsättning eller någon statlig personalpolitik när det gäller deltidstjänster?

Anf. 159 Finansminister ANNE WIBBLE (fp):

Herr talman! Som Åke Carnerö förstår kan jag inte yttra mig om enskilda fall. Jag vill därför inte ge någon kommentar.

I fråga om den statliga personalpolitiken finns det ett ganska omfattande regelverk. Det har inte minst i riksdagen under årens lopp behandlats ett antal förslag, och det har gjorts långtgående principiella överväganden när det gäller utformningen av personalpolitiken just för att man skall kunna tillförsäkra även statliga myndigheter en bra personal och tillgodose statens behov av personalförsörjning. Detta innefattar i allmänhet att myndigheten är den som har att bedöma i vilken mån tjänster skall vara heltids- eller deltids-tjänster. Detta ingår alltså i den personalstrategi som utgår ifrån det decentraliserade ansvaret, dvs. att ansvaret ligger på den enskilda myndigheten. Jag tycker att det är en god politik att tillämpa.

Anf. 160 ÅKE CARNERÖ (kds):

Herr talman! I det fall som jag relaterade erhöles tjänsten av en person som accepterade heltidstjänst, men som hade kort erfarenhet av arbetsuppgifterna. Detta går inte ihop med arbetsgivarverkets ansträngningar att nå bättre kompetensförsörjning inom statsförvaltningen. För att tillvarata kompetens och samtidigt skapa fler arbetstillfällen bör staten i fall av den här typen kunna erbjuda nya deltidsarbeten. Med detta är jag nöjd.

Överläggningen var härmed avslutad.

25 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Propositionerna
1991/92:90 till socialförsäkringsutskottet
1991/92:93 till skatteutskottet
1991/92:98 till arbetsmarknadsutskottet
1991/92:109 till justitieutskottet

26 § Förnyad bordläggning

Föredrogs men bordlades åter
Konstitutionsutskottets betänkande 1991/92:KU21
Finansutskottets betänkande 1991/92:FiU11
Justitieutskottets betänkanden 1991/92:JuU6 och JuU8
Lagutskottets betänkanden 1991/92:LU16 och LU17
Utrikesutskottets betänkande 1991/92:UU18
Jordbruksutskottets betänkanden 1991/92:JoU9-JoU11
Bostadsutskottets betänkande 1991/92:BoU10

Anf. 161 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Vid frågestunden torsdagen den 20 februari kl. 14.30 kommer följande statsråd att närvara:

Vice statsminister Bengt Westerberg (fp), kulturminister Birgit Friggebo (fp), statsrådet Görel Thurdin (c), civilminister Inger Davidson (kds) och utbildningsminister Per Unckel (m).

Vice statsministern besvarar övergripande och allmänpolitiska frågor. Frågorna till övriga statsråd förutsätts beröra deras ansvarsområden inom regeringen.

28 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Propositionerna

1991/92:85 Ny kyrkolag

1991/92:108 Statens roll i den exportfrämjande verksamheten vid Sveriges exportråd

1991/92:110 Ändring i jordbalken m.m.

29 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställts

den 14 februari

1991/92:108 av *Lennart Hedquist* (m) till civilministern om den kommunala kompetensen:

Utveckling av nya verksamhetsformer hos kommuner och landsting kan skapa goda möjligheter till ett mer varierat utbud av tjänster gentemot kommunmedborgarna. Inte minst kommer dock användande av entreprenader och uppmuntrande av enskilda initiativ att kunna berika tjänsteutbudet. Goda lokala exempel kan sedan sprida sig.

Parallellt med denna utveckling pågår även ett annat förändringsarbete. Interna kommunala serviceenheter omorganiseras och ombildas ibland till bolag. Samtidigt med detta händer det uppenbarligen att deras verksamhetsområde (formellt eller informellt) vidgas till att gälla även annat än sådant som omfattas av t.ex. den kommunala kompetensen.

Ett exempel kan ges. Inköpare inom den offentliga sektorn har i kraft av sin kompetens och stora inköpsvolym en stark förhandlingsposition. Det kan leda till att inköp för den kommunala verksamheten blir förmånligt. Så långt är allt gott och väl. Samtidigt är det naturligt att grossister som levererat varor blir upprörda när de finner att det kommunala servicebolaget i sin tur börjar konkurrera på den privata marknaden med varor det köpt in till för-

månliga villkor. Plötsligt har kommunen från att vara en kund övergått till att bli en konkurrent.

Det är naturligtvis viktigt att det inte utvecklas en kommunal affärsverksamhet som går utanför kommunens eller landstingets egentliga uppgifter.

Mot den angivna bakgrunden vill jag ställa följande fråga:

Hur avser regeringen följa utvecklingen i fråga om kommuners näringsverksamhet och vilka åtgärder kan regeringen vidta för att motverka överskridanden av den kommunala kompetensen?

den 17 februari

1991/92:109 av *Hadar Cars* (fp) till utrikesministern om respekten för mänskliga rättigheter i Jugoslavien:

Förhållandena för den albanska majoriteten (ca 90 % av totala befolkningen) i Kosovo har starkt försämrats. Enligt uppgifter från Helsingforskommittén har albanska skolor, universitet, tidningar, radio- och TV-stationer stängts och albanska läkare sagts upp från sjukhusen. Det rapporteras också om grova övergrepp av serbiska myndigheter och poliser mot den albanska befolkningen. Sammanfattningsvis kan konstateras att grundläggande mänskliga rättigheter kränks i Kosovoprovinzen.

Jag vill därför fråga utrikesministern på vad sätt Sverige medverkar till att söka återställa respekten för de mänskliga rättigheterna för den albanska befolkningen i Kosovo och andra delar av Jugoslavien.

1991/92:110 av *Hadar Cars* (fp) till utrikesministern om Sveriges utrikespolitiska syn på Palestinafrågan:

Enligt uppgifter i pressen har statsministern och utrikesministern för en tid sedan gett Feisal Hussein och Nabil Shaat som båda företrädar PLO "försäkringar om att svensk utrikespolitik ligger fast också i Palestinafrågan".

Jag vill därför fråga utrikesministern om regeringen har vidtagit eller avser vidta några åtgärder som innebär att svensk politik i här berört avseende har förändrats till följd av regeringsskiftet.

30 § Anmälan om fråga

Anmälades att följande fråga framställts

den 14 februari

1991/92:393 av *Gunnar Thollander* (s) till arbetsmarknadsministern om regionalpolitiska medel till upprustning av kommunala VA-nät:

I årets budget skriver arbetsmarknadsministern under rubriken Hela Sverige skall leva att det skall göras en uppräknings av de regionalpolitiska anslagen med drygt 300 milj.kr.

Min fråga är om arbetsmarknadsministern vill medverka till att en del av dessa pengar kan användas till att rusta upp kommunernas VA-nät.

Prot. 1991/92:65
18 februari 1992

31 § Kammaren åtskildes kl. 16.45.

Förhandlingarna leddes av förste vice talmannen.

Vid protokollet

ULF CHRISTOFFERSSON

/Barbro Karlsson

Stockholm den 18 januari 1992

Till Talmannen

Regeringens åstramningspolitik har nu lett till en mycket snabb nedgång i den inhemska efterfrågan. Denna politik leder till att de företag som producerar varor och tjänster för den inhemska marknaden nu fått kraftigt försämrade avsättningsmöjligheter. Det gäller särskilt inom byggsektorn och bland dess underleverantörer inom industrin. Detta leder nu till en hård utslagning av både företag och anställda och en kraftig ökning av arbetslösheten. Denna politik ifrågasätts nu allt mer, inte minst i näringslivet som drabbas hårt av den.

Det är nu nödvändigt med en radikal omläggning av den ekonomiska politik som möjliggör för företagen att få avsättning för sina varor och tjänster.

Innan riksdagen nu tar ställning till den ekonomiska politiken är det angeläget att få ett klart och entydigt besked av finansministern om vilken ekonomisk politik som regeringen tänker föra.

Är det regeringens avsikt att fortsätta på "den enda vägen", åtstramningens och arbetslöshetens väg, som finansministern och statsministern har uttalat sig för och därmed ytterligare fördjupa och förlänga lågkonjunktern? Eller är det avsikten att stimulera den inhemska efterfrågan på det sätt som t.ex. kommunikationsministern och arbetsmarknadsministern har velat ge intryck av?

Den socialdemokratiska riksdagsgruppen hemställer om en debatt torsdagen den 20 februari enligt de nya regler som partierna kommit överens om för Aktuell debatt. Riksdagsgruppen företräds i denna debatt av Allan Larsson.

För den socialdemokratiska riksdagsgruppen
Jan Bergqvist

Tisdagen den 18 februari

Meddelande om debatt om regeringens ekonomiska politik	1
Förste vice talmannen	
1 § Utökning av antalet suppleanter i försvarsutskottet	1
2 § Val av suppleant i försvarsutskottet	1
3 § Justering av protokoll.	1
4 § Meddelande om svar på interpellation 1991/92:91	2
5 § Svar på fråga 1991/92:365 om den baltiska guldreserven	2
Utrikesminister Margaretha af Ugglas (m)	
Lars Sundin (fp)	
6 § Svar på fråga 1991/92:387 om Sveriges inställning till Iran.	3
Utrikesminister Margaretha af Ugglas (m)	
7 § Svar på fråga 1991/92:386 om bildandet av naturreservat.	4
Miljöminister Olof Johansson (c)	
Mona Saint Cyr (m)	
8 § Svar på fråga 1991/92:390 om miljöforskningen	7
Miljöminister Olof Johansson (c)	
Annika Åhnberg (v)	
9 § Svar på fråga 1991/92:369 om vägavgifter.	9
Kommunikationsminister Mats Odell (kds)	
Carl Fredrik Graf (m)	
10 § Svar på fråga 1991/92:371 om telekommunikationerna	11
Kommunikationsminister Mats Odell (kds)	
Ulla Orring (fp)	
11 § Svar på fråga 1991/92:376 om flygplanet "Gul Kalle".	13
Kommunikationsminister Mats Odell (kds)	
Bo G Jenevall (nyd)	
12 § Svar på fråga 1991/92:379 om Öresundsbron	15
Kommunikationsminister Mats Odell (kds)	
Olle Schmidt (fp)	
13 § Svar på fråga 1991/92:392 om möjlighet att avlasta Arlanda flyg- plats	17
Kommunikationsminister Mats Odell (kds)	
Björn von der Esch (m)	
14 § Svar på fråga 1991/92:340 om folkhögskolornas roll i samhället	18
Utbildningsminister Per Unckel (m)	
Georg Andersson (s)	
15 § Svar på fråga 1991/92:370 om översyn av studiemedelssystemet	23
Utbildningsminister Per Unckel (m)	
Lena Öhrsvik (s)	

16 § Svar på fråga 1991/92:380 om bilstödet.	26
Socialminister Bengt Westerberg (fp)	
Sigge Godin (fp)	
17 § Svar på fråga 1991/92:377 om arbetslöshetsersättningen.	29
Arbetsmarknadsminister Börje Hörnlund (c)	
Stefan Kihlberg (nyd)	
18 § Svar på fråga 1991/92:384 om lagen om fastighetsmäklare.	31
Statsrådet Reidunn Laurén (-)	
Birthe Sörestedt (s)	
19 § Svar på fråga 1991/92:383 om den svenska mjölkproduktionen	33
Jordbruksminister Karl Erik Olsson (c)	
Patrik Norinder (m)	
20 § Svar på fråga 1991/92:388 om avgifterna för djursjukvård.	36
Jordbruksminister Karl Erik Olsson (c)	
John Andersson (v)	
21 § Svar på fråga 1991/92:389 om djurskyddslagen.	39
Jordbruksminister Karl Erik Olsson (c)	
Annika Åhnberg (v)	
22 § Svar på fråga 1991/92:381 om försök med samverkan mellan kommuner och försäkringskassor.	42
Statsrådet Bo Könberg (fp)	
Kent Olsson (m)	
23 § Svar på fråga 1991/92:378 om reklamsändningar i närradio.	46
Kulturminister Birgit Friggebo (fp)	
Björn von der Esch (m)	
24 § Svar på fråga 1991/92:364 om deltidstjänster vid statliga myndig- heter.	48
Finansminister Anne Wibbe (fp)	
Åke Carnerö (kds)	
25 § Hänvisning av ärenden till utskott.	50
26 § Förnyad bordläggning.	50
27 § Meddelande om muntliga frågor till statsråd den 20 februari. .	51
Förste vice talmannen	
28 § Bordläggning.	51
29 § Anmälan om interpellationer	
1991/92:108 av Lennart Hedqvist (m) om den kommunala kompetensen.	51
1991/92:109 av Hadar Cars (fp) om respekten för mänskliga rättigheter i Jugoslavien.	52
1991/92:110 av Hadar Cars (fp) om Sveriges utrikespolitiska syn på Palestinafrågan.	52
30 § Anmälan om fråga	
1991/92:393 av Gunnar Thollander (s) om regionalpolitiska medel till upprustning av kommunala VA-nät.	52
Bilaga.	54